

Consecvență ideii de „realsemitism”, revista noastră va purta titlul REALITATEA EVREIASCĂ

Interviu cu acad. NICOLAE CAJAL

● Redactarea unui nou statut al F.C.E.R. ● Apropiata
alegere a unui nou Șef-Rabin ● Măsurile organizatorice ●

- În luna iunie 1994, ați fost ales președinte al F.C.E.R. Ce ați putut realiza până în prezent din ceea ce vă doriți pentru viitor?

- Așa cum vă este cunoscut, după pierderea conducătorului nostru spiritual, regretat dr. Moses Rosen, ne-am angajat să păstrăm nealterate realizările sale, zestrea de împliniri puse în slujba iudaismului din România și a celui universal și, totodată, să le asigurăm o evoluție care să le pună în concordanță cu actualitatea. Am dorit să dezvoltăm cu prioritate activitățile de asistență medico-socială, precum și cele culturale, cărora le-am acordat (împreună cu colaboratorii noștri, îndeosebi cu cei din conducerea F.C.E.R.) o mare și benefică atenție.

Am introdus ca preocupare prioritară punerea în evidență a „autenticului evreiesc”, cu sublinierea până la obsesie a contribuțiilor aduse de evrei în știință, cultură, umanism și viața socială. Am denumit atunci

aceasta **realsemitism**, cale importantă de combatere a manifestărilor antisemite, oriunde, oricând. Am convingerea și astăzi, în continuare, că, în cadrul politicii F.C.E.R., politică unică de păstrare a demnității minorității noastre, integrate în viața statului și poporului român, ai cărui fii loiali suntem, realsemitismul va avea succes. Ne sunt martori la aceasta - printre altele - revenirea lângă noi a unui mare număr de intelectuali, prezenți la manifestările noastre, a numeroși intelectuali din rândul populației majoritare și din rândul altor minorități. La Adunarea generală a F.C.E.R., la Congresul F.C.E.R., vom aduce multiple exemple concrete.

Editura noastră „Hasefer” a pregătit o serie de volume interesante, dintre care au apărut sau sunt în curs de apariție o serie de monografii (A. Rosen, *Participarea evreilor la dezvoltarea industrială a Bucureștiului din a doua jumătate a secolului al XIX-lea până în anul 1938*, *Povești pentru copii* traduse din idiș

de A. Celaru, *Monografia orașului Bacău*, del. Schwartz-Kara; s-a tipărit în a doua ediție volumul *Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România*, iar „pe șantier” se găesc, în diferite stadii, interesante lucrări.

Revista noastră, ce a onorat timp de aproape 40 de ani activitatea F.C.E.R., a făcut o cotitură importantă și bine primită. Începând cu nr. 801, ea va purta titlul „Realitatea evreiască”, titlu care va corespunde mai exact scopului său, acela de a prezenta mai pe larg aspectele laice din istoria și viața comunităților evreiești, apoiul evreilor (și în special al elor din România) la dezvoltarea economică, științifică, artistică etc. a țării în care au trăit sau trăiesc și credem că, în felul acesta, va pătrunde mai bine în rândul populației evreiești și ale celei neevreiești.

S-a continuat folosirea judicioasă a sprijinului substanțial ce ne-a fost dat de către „JOINT”, s-au menținut și dezvoltat relațiile cu organizațiile evreiești internaționale, precum și cu cele din țară (Asociația Culturală de Prietenie România-Israel, Sohnut etc.).

- Când credeți că va fi ales un nou Șef-Rabin?

- O problemă grea și nerezolvată o constituie alegerea unui Șef-Rabin, pe care sperăm că o vom depăși în perioada imediat următoare

Continuare în pag. 6

■ DE LA STÂNGA LA DREAPTA: DI Avshalom Megidion, ambasadorul Statului Israel, dl Alfred Moses, ambasadorul S.U.A., dl Antonio Ortiz, ambasadorul Spaniei și reprezentantul Nuntului Apostolic la București

0 dată pe an, de PURIM...

Doar o dată pe an, Templul Coral își întâmpină enoriașii împodobiți cu ghirlande, lumini, Ahașveroshi, Estere, ca să nu mai vorbim de Hamanii deveniți, prin vervă caricaturală, derizorii arlecchini. E Erev Purim. Bărbați, copii, femei, tineri și vârstnici, membri ai obștii bucureștene „au ocupat” incinta mult înaintea începerii citirii Meghilei. Vor cu toții același lucru: un loc mai bun de urmărit spectacolul. În pofida atâtor motive de îngrijorare (atențate, focare de război), nedeșteptat optimism evreiesc își spune - o dată în plus - cuvântul. „Azie Purim, mâine nu e” - sună un vechi cântec popular evreiesc. Hai să rădem, căci azi e ziua umorului; mâine ridicolul poate deveni serios.

După oficierea serviciului religios de către prim-cantorul Willy Hamik, începe sărbătoarea, dacă sărbătoarea poate fi numit Purimul, ziua în care nu celebrăm nimic altceva decât faptul de a fi rămas în viață, acum circa 2 500 de ani, la Susa, ca și pe întreg cuprinsul marelui, atunci, imperiu persan... Dar, fiindcă acesta e numitorul comun al mai tuturor sărbătorilor noastre, miracolul supraviețuirii, din antichitate până în

prezent, iată că motivul de bucurie devine simbol.

După citirea „Cărții Esterei”, concluziile ce se desprind pot sluji, drept motto, înțotdeauna mult-așteptatei serbări: Purim este făcut pentru bucurie, pentru demascare (de aceea e carnaval), este făcut pentru triumful adevărului.

Premiera spectacolului are loc acum, la Templul Coral. Următoarele reprezentații se derulează la 16 și 18 martie a.c., în sala de festivități din str. Popa Soare. Participă membri ai corpului diplomatic acreditați la București, personalități ale vieții politice, culturale, științifice românești. Evidențind meritele creatorilor săi - har și muncă îndârjită, totodată - dl acad. Nicolae Cajal, președintele F.C.E.R., a mulțumit tuturor, evrei și neevrei, veniți să sărbătorească salvarea noastră de la unul din mai multele proiecte de suprimare plănuite de atâția Hamani ai istoriei mondiale. Compozitori, textieri și interpreți evrei și-au adus

E. SUHOR

Continuare în pag. 7

ÎN ACEST NUMĂR:

- EZRA ALHASID: Un strigăt împotriva antisemitismului: pag. 2
- MARIO VARGAS LLOSA pag. 2
- IOSIF SAVA: Sofia Cosma și balanța destinului pag. 3
- CONEXIUNI pag. 6
- ITZHAK ARTZI: Străzi din Tel-Aviv care poartă numele unor personalități din România pag. 7

Gândirea profetilor

Gândirea n-a ajuns dintr-odată la ideile abstracte, de extremă generalitate, ale filozofiei. La început, încă în preajma sensibilității, gândirea a încercat să cunoască lumea prin simboluri, metafore, mituri, în care conceptele, judecățile, raționamentele erau abia în curs de formare. Soarele, luna, stelele, munții, arbori seculari, animale mai puternice și chiar oameni mai înzestrați simbolizau forțele supraumane ale naturii, iar opoziția dintre cer și pământ, întuneric și lumină, văzut și nevăzut, trecător și statornic, vătămător și folositor au fost metafore în care s-au format principalele cupluri categoriale ale filozofiei: spirit și materie, ignoranță și cunoaștere, sensibil și inteligibil, întâmplare și

lege, bine și rău... Povestea facerii lui Adam din țărână și suflarea pregătește înțelegerea omului ca singura ființă care întrunește în ea corporalitate și spiritualitate.

Apare destul de clar că istoria ideilor religioase este pre-istoria ideilor filozofice. Prin desprinderea ideilor filozofice, ideile religioase nu dispar. Însă, după ieșirea la iveală a ideilor filozofice, metaforele care au participat la formarea lor devin mijloace care le sporesc expresivitatea; din metafore cognitive, devin metafore estetice. Numai că, în gândirea profetilor, ideile filozofice nu erau încă formate

HENRI WALD

Continuare în pag. 6

■ La Templul Coral din București

Un nume definitiv dăltuit în istoria muzicii ușoare românești

MĂLINEANU 75

Scrisoare deschisă

Amestec de poezie și tandrețe, melodiile lui Mălineanu, nemuritoare melodii, le fredonăm mereu, descoperind cu fiecare ton perfecțiunea naturii umane, trăsătură definitorie a lui Mălineanu însuși. Și pentru toate, pentru parfumul tinereții veșnice, al iubirii împlinite în rotundul melodiilor sale, îi urăm lui Mălineanu - din plinul gândurilor și inimilor noastre - **LA MULȚI ANI**!

Sunt sărbători pe care le împărtășim pentru bucuria tuturor, din altruism, din egoism... Îi sărbătorim la 75 de ani.

Portret în peniță

Atunci când ating cu stiloul cupa unui pahar de cristal, replica potirului e un clinchet argintiu, prelungit, care transpus pe-un abecedar se poate citi **MĂLINEANU**.

Paharul are limpezimea unei zile cu soare, are fragilitatea unui zămbet pe acolada buzelor triste, are strălucirea ferestrei spre cer. Pentru atâtea daruri, viața i-a pus la naștere o barieră vamală, un impozit sufletesc pe care-l plătește de când vioara i-a devenit argument.

Plătește cinstit, ca ucenicii Celui de Sus, de atunci și până azi, când este un copac cu șaptezeci și cinci de ramuri. Plătește într-o încântătoare dijmă. Dar Providența i-a pus sub gene, ca ușurare zeiască, gama lui Bach, versul unui trubadur și humorul unui descendent de-al lui Șalom Aleahem. Ca este, și-și ține darurile înmănunchate și veșnic proaspete. Pianotând dumnezeiește, Mălineanu a scădat inimile tinerești, armonizându-le în acel **Ce bine ne-nțelegem noi doi**, eternă stare armonică ce sădește bobul fericirii.

Fluturarea lui Mălineanu pe clape a dat cântecul delicat tânărului imaginat sub fereastră, i-a dat omului dulcea melancolie, făcându-l să-și spuie lui, lui însuși, **Am început să-mbătrânesc... am cam uitat că anii zboară**. Și, în atmosfera diușoiei, îndrăzneala persiflării spune **Ai venit la mine, toamnă, / adresa mea de unde-o ai?**, ca, până la urmă, să-și declare sentențios... **nu dau pe tine nici doi bani!** A spus-o cu convingere, ca în romanța (durere vie) ce-l așază pe frunte o coccărdă de neclintit.

Nu-i pot înșirui azi vămurile vieții (compozițiile), fiindcă puterea lui de creație este, acum, ca atunci

când a primit cheia porții celor douăzeci și cinci de ani. Mintea îi e tovarăș bun, acompaniindu-l cu căldură. Fantezia îi stă langurosă pe colțurile clavierului. Inima îi e în tot locul, iar versurile stau ca-n epigramele lui: versul unu' cu versul trei, și doi cu patru. Rime perfecte, ca-n perfecțiunea firii lui.

Și azi e un pom roditor, bogat în fructe, arbore timid, în care unui au zvârlit cu piatra, alții au dat cu prăjina, dar roadele lui sunt eterne, fiindcă el, MĂLINEANU, e subjugat de neastâmpărul meseriei: **Te iubesc până la moarte și de-acolo mai departe...** și îl cred toți! Și eu... De aceea, într-un aforism, am scris: Melodiile lui Mălineanu au trăire... Dacă "moare" în fiecare cântec...

Să ne trăiești ani mulți, mulți... Că așteptăm luna martie, cum așteptăm primăvara.

HARRY NEGRIN

Dragă Ricule, mă bucură fericita ocazie ce mi se oferă, de a te felicita (și) pe această cale, cu ocazia împlinirii jubilariei vârstei de 75 de ani. Te felicit în acest moment aniversar, pentru tot ce ai realizat până acum, atât pe plan personal, cât și pe cel profesional, în acești rodnici și nu întotdeauna fericți ani!

Pe plan profesional, alături de buna, frumoasă și înțeleaptă ta „jurnată”, draga noastră Iolanda, ai crescut, **format și educat** doi băieți minunați, care, la rândul lor, te-au făcut un „mândru bunic”. În același timp - și asta ține tot de „planul profesional” - ești un om apreciat, respectat și iubit, nu numai de rudele tale, ci și de mulți, foarte mulți prieteni, care, prin multitudinea lor, contrazic în mod consecvent afirmația slagărului tău, care pretinde că „O fată mă găsești, dar un prieten nu”... Vin mai apoi colegii de breaslă, care ti-au apreciat întotdeauna competența profesională, dublată de caracterul tău ireproșabil, iar „last but not least”, marele număr de admiratori din țară și de peste hotare. Ai avut și - Barbu Hașem - ai în continuare ocazia să realizezi că numele MĂLINEANU e un nume definitiv dăltuit în Istoria Muzicii Ușoare Românești, fapt pentru care, din toată inima, te felicit!

Cât privește „planul profesional”, aflat în continuare în plină fertilitate, afirmare și confirmare, spațiul unei simple scrisori de felicitare (fie ea și „deschisă”) este categoric mult prea neîncăpător pentru înșirarea (măcar sumară) a realizărilor tale artistice.

Ferițiții cititori ai serialului (netelevizat) pe care, atât de inspirat, l-ai intitulat „Amintiri cu cântec” și este bihunar public în „Actualitatea muzicală” au putut să afle (mai mult **printre rânduri**) câte ceva din activitatea și realizările tale muzical-artistice. Am subliniat, cuvântul „printre”, întrucât în **exagerata te modestie**, în acest „serial” pe care-l urmăresc de câțiva ani, vorbești mai

mult despre alții decât despre tine. După ce, cu respect și recunoștință, i-ai evocat înde pe părinții tăi și apoi pe profesorii tăi, ai găsit cuvinte alese pentru înaintașii tăi într-ale muzicii ușoare (Ion Vasilescu sau Gherase Dendrino), pentru colaboratorii tăi (Eugen Mirea, N. Kanner, Harry Negrin etc.), pentru interpreții cântecelor tale, printre care: Maria Tănase, Jeny Smilovici, Toto Gruiă, Gică Petrescu, Vico Torriani și mulți, mulți alții, pe care prezentele rânduri nu le pot include (scrisoarea nefiind SERIAL!), având întotdeauna pentru fiecare din ei cuvinte frumoase de stimă și nostalgie. Cu mult talent și umor (de multe ori amar!), ai știut să scoți în evidență meritele fiecăruia din ei, lăsând de cele mai multe ori cititorul să deducă (dacă nu chiar să ghicească) faptul că, în compania acestor mari creatori și interpreți (mulți dintre ei dispăruți), se ascundeau principalele izbâzi ale vieții tale artistice... Nu am citit (încă) despre **sutele** de melodii încălțate de tine, despre **enumăratele** spectacole de revistă, despre musical-urile tale sau de muzica de film (vezi „Portretul unui necunoscut” sau „Șeful sectorului suflători” sau „Rădăciunile adolescent” sau multe altele). Nu-mi amintesc să fi citit despre titlurile sau decorațiile care ți s-au acordat în semn de prețuire pentru realizările tale sau despre participările tale în jurii naționale și internaționale (Moscow, Praga, Atena, Geneva, Budapesta etc.). N-am citit despre „Mica serenadă” (lansată mondial de Vico Torriani), despre „Marinică” sau „Garofița” sau despre romanșe ca „Nu se poate” sau „Am început să-mbătrânesc”, devenite nemuritoare prin glasul Ioanei Radu, nici despre muzica de scenă la piese celebre („Căruța cu paiațe” sau „Comedie de modă veche”), n-am avut ocazia să citesc despre „Bunbury” („Bună seara, domnule Wilde”) și nici despre (de ce nu!) „Purim, seară de Purim”, slagărul care încheie de atâtea ani spectacolele de Purim din „Popa

Soare”...

Despre succesele interpretului H. Mălineanu (pianist și dirijor), nici un cuvânt! Mi-ar fi plăcut, de asemenea, ca, în „Amintirile cu cântec”, să citești măcar câteva din amintirile tale în calitate de „Șeful biroului de muzică ușoară” al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Ai condus acest birou cu atâtea competență și profesionalitate atâtea ani de zile și... nici un cuvânt nici despre asta! Veșnic cu zămbetul pe buze, întotdeauna gata să dai o mână de ajutor sau un sfat unui coleg (nu neapărat) mai tânăr, să te așezi la pian alături de compozitor, pentru a cânta partea solistului și, cu deplină colegialitate, să sugerezi o îmbunătățire a materialului prezentat. Și atunci, ca și acum: vrea careva dintre colegi să afle titlul sau compozitorul unei melodii? „Întrebă-l pe Mălineanu”. Vrea cineva să știe dacă propria-i melodie seamănă cu alta? „Întrebă-l pe Mălineanu”, care, cu colegialitate și franchețe, îți va răspunde dacă motivul respectiv „e ocupat” (spre a te cita): „Mășterul le știe”. Știi oare, Ricule, că în toți acei ani ți-ai câștigat nu numai respectul și admirația colegilor - indiferent de generația din care făceau parte - dar și calificativul de **CEL MAI BUN DINTRE NOI**?

Dacă n-ai știut, ți-o comunic eu acum și te asigur că nu voi fi contrazis! Și-acum, urările: Să fii sănătos, Ricule! Să ne trăiești mulți ani (nu mă avânt chiar la „mea vă esrim” căci mi-ești prea drag!) și să continui să ne-nveselești (fie și cu umorul tău amar!) și să ne dăruiești alte și alte cântece tot atât de proaspete și inspirate ca acelea care ne-au adus atâtea bucurie și atâtea satisfacții elevate! Să te bucuri de viață și să fii fericit, alături de cei care te iubesc, te prețuiesc și te admiră! Cu speranța că nu te îndoiești că în această multime mă găsesc și eu, te îmbrățișez, îți urez **LA MULȚI ANI** și mă încălesc:

DAN MIZRAHY
București, martie 1995

SOFIA COSMA și balanța destinului

Calendarul muzical îmi atrage atenția că pianista Sofia Cosma a împlinit anul trecut 80 de ani.

Iubesc suprem colojii claviaturii acestui timp, de la Paderewski la Lipatti, de la Rubinstein la Radu Lupu. Îmi sunt apropiate marile pianiste ale veacului, marile artiste care au știut să aducă, în tălmăcirea capodoperelor, femininitatea, poetica, gingășia, culorile deschise, cerul neliștitor. Clara Haskill e unică prin moartismul ei. Marguerite Long mi-e drag pentru spiritul faurăin. Nu cred că există tălmăciri mai captivante ale concertelor lui Prokofiev decât cele semnate de Silvia Șerbescu. Nu uit concertele Magdei Tagliaferro. Am ascultat-o în ianuarie, tulburat de adâncimea expresiei, pe Alicia Dellarocho acompaniată de Filarmonica bucureșteană. Am dat tiparului două volume cu corespondența Constanței Erbicu, care a făcut atât de mult pentru răspândirea operei lui Reger și îmi înclin fruntea în fața profunde intelectualități a pianistei care a fost una dintre primele femei ce au absolvit Facultatea de Filosofie din Berlin. Sofia Cosma face parte din

aceeași falangă. Nu se poate să nu-mi amintesc mereu cu ce perfectă tehnică, cu ce fermecă cânta Imperialul lui Beethoven, La majorul lui Liszt, Burlesca lui Strauss, Tocata lui Hacıaturian, Preludiile lui Jora.

Sofia Cosma este, la ora actuală, în California. A emigrat în 1980. Bucură, și la 80 de ani, cu minunată artă, mii de iubitori de muzică. Cântă cu orchestrele Californiei. A colaborat cu celebrul Cvarter Guarnieri într-un concert la Stanford. A concertat în ultimii ani și la New York și în Anglia, a fost invitată și la Moscova să interpreteze cel de-al doilea concert de Saint Saëns. Cu prilejul împlinirii a 80 de ani, compania discografică Town Hall i-a difuzat un disc. Era în program și un film documentar.

Luminile din acest sfârșit de carieră au fost, însă, plătite cu sânge, durere și mizerie.

Sofia Cosma s-a născut undeva, în Rusia. A început studiul pianului la cinci ani, cu Ziring (elev al lui Ziloti, la rândul ei - elev al lui Liszt). A mai studiat cu V. Pastuhov, format în școala din St. Petersburg. Pleacă la Viena și, la

celebra Academie de Muzică, se află sub îndrumarea lui Julius Issleris (elev al lui Taneev și Safonov). În 1933, participă la celebrul Concours de pian de la

MUZICĂ

Viena. Lipatti dobândește premiul al II-lea, Sofia Gurevici (Cosma), premiul al IV-lea. „O nouă stea la orizontul muzical”, scrie cronicarul de la „Neue Freie Presse”. După Anschluss, revine în casa părintească din Riga. În 1975, am fost la Riga și i-am vorbit de vraja de la Jarmala, o superbă localitate balneară din apropierea capitalei letone. Cuvintele mele i-au dat lacrimi. Își amintise anii fericți ai tinereții în casa părintească a unui evreu bogat și luminat. În momentul când rușii ocupă Riga, este arestată pentru că a trăit la Viena și trimisă într-un lagăr din Asia, la 600 km de granița Chinei. Într-un fel, deportarea a salvat-o. În vara anului 1941, nemții ocupă Letonia. Întreaga ei familie cade victimă naștilor. În mina sovietică

în care lucra, un român, Cosma, cam fără școală, dar cu un pumn de fier, o ia sub protecția sa pe tână și frumoasa pianistă, care putea cădea victimă tuturor bestialităților. Se căsătorește. În 1948, este eliberată. Începe să cuture, alături de fetița născută mi se pare, la Karaganda, lagărele de refugiați ale Europei. Ajunge din nou la Viena. Vine în România pentru a-l întâlni pe tatăl copilului. Suntem în 1956.

Uriușul talent pianistic nu putea fi zăgăzuit. Învăță românește. În câteva luni, redevine marea pianistă care a cucerit Viena, Riga. Este solista Filarmonicii bucureștene. Colaborează cu toate orchestrele țării. Își însușește un larg repertoriu românesc: Jora, Paul Constantinescu, Lipatti, Stephănescu, Scărlătescu, Bentoiu, Vancea, Hrisanide, Gheciu. Înregistrează la „Electrecord”. Concertează în Italia, Iugoslavia, Ungaria, Bulgaria, Cuba. Între 1971-1975, este profesoară la Conservatorul din Iași. Fica sa, după ce studiază arhitectura la București, emigrează în America. Sofia Cosma iubeste nespun România, zecile de elevi care i-au urmat sfaturile. Nu putea rămâne, însă, singură în anii bătrâneți.

■ SOFIA COSMA și SVIATOSLAV RICHTER

„Destinul e în noi”, spune Heraclit. Toate se „plătesc” pe acest pământ. La 80 de ani, viața Sofiei Cosma e plină de lumini. E încărcată de fericire.

Cei care s-au bucurat 30 de ani, la București, de unica-i artă, o așteaptă pentru un concert. O agenție de impresariat, o orchestră ar trebui să o invite.

Dar nu prea știm noi, postdecembriști, ce este grațitudinea, recunoștința.

IOSIF SAVA

La București a avut loc lansarea cărții „LISTA LUI SCHINDLER” ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Miercuri 8 martie a.c., a avut loc, la Librăria „Mihail Sadoveanu” din București, lansarea volumului „Lista lui Schindler”, tradus acum în limba română prin grija Editurii „Orizonturi”.

Au luat cuvântul, cu acest prilej, dnii Victor Bărlădeanu, secretar general al Asociației Culturale de Prietenie România-Israel, dr. I. Enescu, directorul editurii, av. Iulian Sorin, secretar general adjunct al Federației Comunităților Evreiești din România, Faur Agachi, traducătorul cărții, dna Lily Hahami, consilier cultural al Ambasadei Statului Israel la București, dna Adina Darian, critic de film și dna Georgeta Munteanu, directoarea librăriei care a găzduit acest eveniment editorial.

Numerosul public prezent a manifestat interes pentru cartea apărută și a cerut autografe din partea traducătorului.

Din cuvântul dlui dr. I. ENESCU

Împlinirea unei jumătăți de secol de la începutul sfârșitului Holocaustului ne-a determinat să publicăm cartea lui Thomas Keneally, „Lista lui Schindler”.

Publicarea în România a acestui document zguduitor nu a urmărit menținerea la cote incandescente a urii față de cei care, prin ceea ce au săvârșit, s-au dovedit adevărați fiare - fiindcă omeneste este să ierți. Să ierți, dar să nu uiți, astfel încât asemenea orori să nu se mai poată repeta vreodată.

Prin toate demersurile sale, Oskar Schindler a reabilitat însăși noțiunea de

om, pe care mulți dintre conaționalii săi au degradat-o până la cele mai joase limite.

În bezna terorii naziste, Schindler a reprezentat o rază de lumină și speranță pentru cei aflați în ghearele coșmarului.

Nu trebuie uitat că și națiunea română a avut „schindlerii” ei, care, riscându-și de multe ori propria viață, au salvat de la piere numeroși evrei. În special din Ardealul ocupat de Ungaria fascistă, neuitând în primul rând că și aceștia sunt oameni și fiii aceleiași țări cu care au împărțit bucuriile și necazurile vremurilor.

Din cuvântul dlui av. IULIAN SORIN

Poate că este o coincidență - sau poate că nu este o coincidență -, dar lansarea acestei cărți-document, cum ați numit-o, astăzi, când suntem la începutul „Anului Toleranței”, mi se pare deosebit de semnificativă.

Este adevărat că autorul cărții ne reliefează figura de un impresionant umanism a lui Schindler și este bine că avem posibilitatea de a vedea că decăderea speciei umane nu a fost totală. Luminozitatea personajului principal, a eroului, tășnește din bezna unei lumi apocaliptice create de nazism. În această operă literară găsim autenticitatea tragediei îndurate de evrei în timpul Holocaustului și ni se înfățișează mizeria umană creată de pretenții la dominația mondială.

Am avut prilejul de a-l însoți pe regretatul Șef-Rabin dr. Moses Rosen la vizionarea filmului „Lista lui Schindler” făcut după această carte. Acest om de 82 de ani, cunosător, aș spune, exhaustiv, al Holocaustului, care a citit imens pe această temă și a vizitat, nu o dată, Auschwitz-ul și alte foste lagăre de exterminare, era - ca să folosesc un termen prozaic - călăt. Era o stâncă greu penetrabilă și, totuși, imaginile terifiante din film, de un realism trist, l-au impresionat până la lacrimi. După terminarea filmului, s-a aprins lumina. Publicul a rămas pe loc. Dacă, de obicei, la finalul filmului, când rulează genericul, spectatorii se îndreaptă grăbiți spre ieșire, de această dată,

Din cuvântul dlui FAUR AGACHI

Thomas Keneally este necunoscut la noi; din fericire, nu aceeași este situația în țara lui de baștină, Australia. Autor al mai multor romane și nuvele, primește premiul Booker - cel mai important premiu australian acordat unui scriitor -, pentru prima ediție a cărții, care apare sub titlul „Trenul lui Schindler”. Cartea se bucură de un succes răsunător și faima ei trece hotarele Australiei, în primul rând, evident, în țările de limbă engleză. După ecranizarea ei, apare o nouă ediție, purtând de data aceasta titlul filmului - „Lista lui Schindler” -, titlu sub care este publicată în scurt timp în toată lumea.

Este probabil că, dacă nu ar fi existat categoria „romanului-document”, ar fi fost foarte greu de încadrat într-un gen literar această carte, care este și nu este - în aceeași măsură - o atent documentată biografie, cât și o istorie romanțată. De altfel și autorul evită să o definească explicit, străduindu-se, în Nota de la început, să-și justifice opțiunea stilistică - fără să încerce categorisirii.

Doamnelor și domnilor, Doresc să exprim felicitările mele Editurii „Orizonturi”, traducătorului meu, domnul Faur Agachi și Librăriei „Mihail Sadoveanu”, pentru inițiativa editării și lansării, în colaborare, a cărții „Lista lui Schindler” în limba română. Vă mulțumesc tuturor pentru prezența Dvs. la acest eveniment, prezență care accentuează marea importanță a editării cărții în limba acestei țări, astfel încât marea publică să

Un roman zguduitor pentru un film genial

Apariția recentă în România - sub egida prestigioase edituri „Orizonturi” și în remarcabilă tălmăcire a domnului Faur Agachi - a cutremurătorului roman-document „Lista lui Schindler”, de Thomas Keneally, roman care a stat la baza scenariului filmului cu același titlu al lui Steven Spielberg, film considerat pe drept cuvânt, de pe acum, una din capodoperele fundamentale ale celei de-a șaptea arte în acest sfârșit de secol al XX-lea, reprezintă, neîndoielnic, un eveniment nu numai literar, ci și social-politic de evidentă anvergură.

Îmi propun să mă refer acum în special la carte, deși filmul - nici nu se poate altfel - ne obsedează pe toți și își va pune, neîndoielnic, amprenta și asupra însemnărilor mele. La drept vorbind, cu relația carte-film în „Lista lui Schindler” se întâmplă un fenomen destul de rar. De obicei, filmele sunt tributare cărților după care sunt realizate, neputând mai niciodată să atingă nivelul sursei literare. Există și excepții, dar acelea sunt atât de neobișnuite, încât rămân înscrise, de obicei, în istoria acestor complexe și controversate raporturi. Cu filiația dintre opera cinematografică a lui Spielberg și romanul-document al lui Thomas Keneally s-a petrecut un autentic miracol, pe care îl poate prileji numai întâlnirea pe aceeași lungime de undă a unor spirite nu atât congenitale, cât congenere, înrudită până la conglutinație. E o stare în care nici cartea fără film, dar nici filmul fără carte nu mai pot fi concepute, într-atât s-a realizat între ele, în conștiința marelui public cititor și cinefil, o osmoză realmente indisolubilă.

Poate mai mult cartea decât filmul - dar și filmul într-o măsură considerabilă - răspunde elocvent întrebării sincere și, totodată, excesiv retorice pe care o pune cunoscutul ziarist, scriitor și cineast francez Claude Lanzmann: aveau dreptul Keneally și Spielberg să privească Holocaustul, acest fenomen atât de dureros și organic evreiesc, cu ochii unui german care a cochetat, în tinerețea sa petrecută în Moravia sudetă, cu o ușoară, repede reprimată, atracție nazistă? Ai unui german care se prezenta, în viziunea evident superficială a celor din jur - viziune însă dominantă la un moment dat -, ca un bon-vivour cam ușuratic, iubitor de haine elegante, băuturi fine și femei frumoase, ahiat uneori după beneficii materiale? Fiește, reproșul conținut în aceste întrebări îl era dictat lui Claude Lanzmann - și nu se putea altfel - de propria viziune asupra Holocaustului, concretizată în extraordinarul său serial documentar „Shoah”, în care cumplita perioadă a genocidului hitlerist era văzută exclusiv din unghiul de vedere al evreilor, mai mult, al supraviețuitorilor înspăimântătoarei tragedii, considerați de Lanzmann drept singurii posesori ai adevărului, unici îndreptățiți, prin imensa lor dramă personală, să fie purtătorii memoriei colective a acelor ani, unici capabili să strige în toate cele patru puncte cardinale chemarea de tunet: „Nu uitați!”.

Și iată că atât cartea lui Keneally, cât și realizarea cinematografică a lui Spielberg demonstrează cu o forță de convingere fără egal că adevărul despre marea tragedie evreiască a secolului XX poate fi rostit cu la fel de puternică îndreptățire și de salvatori, nu numai de victime. Acei oameni extraordinari care - asemeni lui Schindler în bezna de infern a Poloniei ocupate, la Płaszow, lângă Cracovia, sau, multat mutandis, asemeni Vioricăi Agachi în negurile bănuite de miasme ale României, aflate sub stăpânirea dictaturii antonescienice - au izbutit să aducă o genă de lumină, un strop de apă binefăcătoare pentru gurile însetate ale muribunzilor, un boț de mâncare și un pic de nădejde într-o miraculoasă salvare pentru celătoarea orizontul la părea acoperit pentru todeauna de un zăbrăncit negru, acei oameni - și n-au fost puțini: e deajuns să te plimbi pe aleile cu copaci sădii întru memoria celor „drepti ai popoarelor” de la memorialul „Yad Vashem” pentru a-ți da seama cât de mulți au fost - au și ei dreptul și datoria de a depune ca martori la bara istoriei, de a face ca omenirea să nu uite, pentru ca infernul să nu se mai repete. Ba aș spune chiar că o dată mărturia acestor oameni, care vorbesc nu în numele dureros al victimelor, ci în cel binecuvântat și sfânt al salvatorilor, al celor

ce și-au pus nu o dată viața în pericol pentru a răpi morții sigure măcar 1 300 de vieți, câte a salvat Schindler, răsună mai cutremurător în conștiința lumii, influențând mai emoționant inimile oamenilor.

O întrebare plutește atât peste carte, cât și peste film: în ce a constat „misterul Schindler”, mai precis, care a fost mobilul fundamental care a făcut din acest playboy al războiului un salvator de evrei? Romanul-document al lui Thomas Keneally, poate mai mult decât filmul lui Steven Spielberg, schițează un răspuns pe care îl socot edificator pentru dezlegarea „enigmei Schindler”. Ce l-a împins pe Oskar Schindler spre comportarea sa, care poate fi calificată, fără teamă de exagerare, ca eroică? Unii au atribuit fapta lui Schindler milei creștinești. În al cărei spirit a fost educat încă din familie. Alții, mai sceptici, s-au referit exclusiv la dorința lui Schindler - ființă lucidă, care a văzut din timp care va fi deznodământul războiului: prăbușirea regimului hitlerist - de a-și crea o imagine de binefăcător al evreilor, de pe urma căreia să tragă foloase în perioada de după război. Părerea mea este că, din carte mai ales, se degajă un alt răspuns. În romanul-document al lui Keneally există două personaje-cheie: Amos Goeth, comandantul SS al lagărului din Płaszow, care se crede și se vrea un supraman, aproape un semizeu, ce poate dispune după bunul său plac de viețile evreilor internați în această anticameră a Auschwitz-ului, și Oskar Schindler, care, sub aparența jovială de playboy, se visează și el un Übermensch, un semizeu, dar „pe pozitiv” (de altminteri, influența nietzscheană, în pofida deformării ideilor marelui filozof, trebuie spus că era omniprezentă în rândurile germanilor cu oarecare pregătire intelectuală din acea epocă), un semizeu capabil să salveze oameni osândiți de regimul nazist, fără altă vină decât aceea de a fi evrei, de la dispariția în neantul camerelor de gaze.

Neîndoielnic însă, dincolo de mobilurile psihologice care i-au dictat comportarea, există mărturia vie a faptelor lui Schindler: cei 1 300 de evrei de pe faimoasa listă, acei faimoși „evrei ai lui Schindler”, care, după război, au știut din plin să-și arate recunoștința față de binefăcătorii lor, atât față de Oskar Schindler, cât și față de soția sa, buna, sfânta Emilie (care mai trăiește și azi în Argentina, la San Vicente). Ceea ce se poate afirma cu certitudine este că Oskar Schindler, cel ce s-a vrut, poate, semizeu, n-a reușit până la urmă să fie decât om. E mult? E puțin? Eu cred că e enorm! Iată la moartea sa, când a fost înmormântat la cimitirul catolic din Ierusalim, a fost - cum se vede, emoționant și zguduitor, în filmul lui Spielberg - urmat pe ultimul drum de o mulțime impresionantă de „evrei ai lui Schindler”, de copii, nepoți și chiar strănepoți ai lor. Și, cum se încheie excepționala carte a lui Keneally, „a fost plâns pe toate continentele”.

VICTOR BĂRLĂDEANU

Din cuvântul doamnei LILY HAHAMI

poată citi și să cunoască unul dintre atâtea episoade semnificative din istoria poporului evreu în perioada celui de-al doilea război mondial și căruia mașina de exterminare a Germaniei naziste i-a pricinuit atâtea sacrificii.

Conform tradiției evreiești, vorbim în noaptea de Seder de Pesah despre ieșirea din Egipt, ieșirea din robie, în libertate. Sunt profund convinsă că în același fel trebuie să vorbim și să povestim zilnic despre Holocaust,

Doamnelor și domnilor, singura cale de a împiedica repetarea marilor crime, precum cele ce au avut loc în Holocaust, este cunoașterea adevărului, fie chiar foarte amar, îngrozitor, de neconceput, cel mai îngrozitor și crud din istoria omenirii.

Oskar Schindler nu a fost un sfânt, dar a fost recunoscut și declarat ca „Drept al

Continuare în pag. 5

Urmare din pag. 1

iar ofranda de talent pe altarul obștii căreia îi aparțin. În ce constă esența Purim-șpil-ului? În puterea de a înfrunța suferința cu o glumă, a râde, fiindcă râsul e unul din cele mai eficiente medicamente contra durerii, pe care terapia iudaică îl utilizează de mii de ani cu nedezmințit succes. După o sinteză a situației demografice, pentru culoarea locală a Purimului, realizată de Luiza Kohn, acompaniată de formația vocal-instrumentală „Menora” (la pian - Gerry Podgoreanu), „Meghilat Ester”, fabulă, cu morală eternă, despre perisabilitatea Hamanilor și perenitatea lui Mordehai, e interpretată de micii „actori” de la cursurile de Talmud Toră, ghiociei și toporași. Corul celor mai tineri elevi ai Alef-Bet-ului reușește să transmită publicului acea stare de bună dispoziție, de încredere în viitor prin vivacitatea, entuziasmul, plăcerea de a cânta. „Purim sameah”, „Hag Purim”, „Hora humăntășilor” trec de limitele cuvintelor, se sublimază în indescriptibile emoții, sentimente, în acel fluid suflător înalt, care își păstrează mult timp tonalitatea în amintirile fiecăruia. Purim-uri de demult se reînnoiesc în debordanța ritmurilor și melodiilor de azi. Ne bucurăm și pentru că, în toată această lume cu-atâtea semne de întrebare, există un punct de sprijin afirmativ: Eretz Israel. De aceea rostim, împreună cu prichindeii și cu „cei mari” (dirijorul ambelor coruri - Izu Gott), în română și ebraică (textul românesc - Aurel Storin, ebraic - Helem Riemer), „Mulțumesc, Israel!” - „Israel toda raba”. E carnaval și șarja la ea acasă, ne încredințăm Miriam Guttman, de la parodia cu trimeri

O dată pe an, de PURIM...

livrești, la incisivitatea calamburului (Haman - Hamas). Și nu se poate spune că-n obște noastră nu se respectă cum se cuvine cele 613 mitzvot. Ce face un brav reprezentant al ei când află că-i sosește în vizită unchiul din Herzlia? Îl duce la Băneasa, la „Șarpele roșu”? Nu. Îl duce la Casa Godeanu. Să se ducă vestea cum se supune el, Rudy Rosenfeld, legilor cașrutului și ce-nseamnă restaurant ritual în România. Dar cum la evrei n-ai voie să râzi cu gura plină, amintirile despre Purim-urile de altădată, despre Calea Văcărești a copilăriei multora dintre spectatori, depășite muzical de actrița completă, a cărei voce a depășit demult granițele țării noastre, Leonie Waldman-Eliad, picură stropul de nostalgie necesar. Cum s-ar putea rezolva penuria de actori evrei azi, cu mijloace locale? - întreabă un actor improvizat, dar nu lipsit de resurse reale de talent și având de partea sa tinerețea și lipsa rutinei, corist la „Șira Vezimra”, Eugen Rottner. E foarte simplu, ne dă tot el soluția. Să folosim funcționarii ai Federației. Și nu oarecare, „persoane importante!”, vorba lui nenea Iancu. Parodia intră cu mult succes în scenă și cei vizitați, conducătorii noștri care, zi de zi, își asumă dificilă răspundere pentru bunul mers al instituției sus-menționate, gustă gluma și aplaudă împreună cu întreaga asistență. Din nou, un potpourri de cântece în idiș și ebraică, interpretate cu dăruire și delicatețe de Luiza Kohn și formația vocal-instrumentală „Menora”, readuc și îmbină

melosul tradițional al folclorului evreiesc din Diaspora, toată încărcătura sa afectiv-intelectuală, cu ritmurile și arabescurile melodice ale muzicii israeliene contemporane. Vorbind de tinerețea spirituală a obștii noastre, ce alt exemplu mai tonic poate fi adus în prim plan decât acela al lui Seidy Glück, doamna teatrului idiș în România, înzestrată cu acel simț înăscut al scenei evreiești ce n-are voie să se piardă? Ce face ea? Ne citește scrisoarea nepoatei din Israel, Șoșana Gilad, fostă Sanda Goldescu, fostă Goldstein. Dar cum? Din felul cum știe să accentueze fiecare cuvânt, fiecare pasaj al textului, se configurează întreg eșafodajul vieții sociale contemporane, cu săgeți ironice precise la toate mecanismele ei burlești. O speranță a muzicii ușoare evreiești (Amedeo Gott), un mod de a da cu tifa necazurilor (Miriam Guttman), o expresie concretă a „realismului” avant la lettre (cunoscutul actor Silviu Stănculescu), o plimbare pe Calea Văcăreștilor de odinioară, unde Ion Pribeagu era un personaj familiar, iar Sidy Thal își lansa șlagărele făcând să ne tresalte și azi inimile, cu aluzii la stări de lucruri mai apropiate de zilele noastre (Rudy Rosenfeld - Leonie Waldman-Eliad), conferă spectacolului lirism, vervă, grație. Și iar cascadele muzicale revărsate peste noi, cu irizări multicolore de vestimentație, mișcare scenică (coregrafia Malou Iosif), ale corului „Șira Vezimra”, ale acordeonului lui Izu Gott ne cheamă, ne conduc în același vârtej ce stă

sub semnul neelectoral, dar neapărat necesar menținerii la suprafață a fiecăruia: „Sus inima”. Multumind cu zâmbete și aplauze tuturor celor ce s-au străduit și au reușit această performanță, trebuie să-i aducem pe scenă, cu binemeritate bății din palme, pe creatorii ei, libretistiul Aurel Felea, Aurel Storin, Fred Firea, Harry Negrin, Octavian Sava, compozitorii Henri Mălineanu, Aurel Giroveanu, L. Dorri, Ion Vasilescu, Dan Mizrahy, Laurențiu Profeta, Edmond Deda, dar mai ales pe regizorul Harry Eliad, atotprezent în fiecare fărâmiță de spectacol, asamblându-l în forma definitivă cunoscută de noi, neinițiați.

Să nu-i uităm pe acompaniatoarea la pian Anca Sonea, la orga electronică Andrei Mădescu, pe tehnicienii de sunet și jocuri de lumini (Sandu Câlțea și Titi Constantinescu), pe membrii formației „Menora”, conduși de Gerry Podgoreanu.

Dar ce-ar fi spectacolul de Purim fără humăntăși? Aici, în fruntea coloanei de triumfiuri dulci-aromate, stau comandanții Alexandru Godeanu și Iacob Asael, secondai de „staff”-ul de maeștrii culinari ai Restaurantului ritual din București, locul de desfășurare a acțiunii, cum o cer regulile dramaturgiei clasice.

Spectacolul de Purim 5755 - 1995 face iarăși dovada raportului invers proporțional dintre cantitate (în dimensuri) și calitate (mereu cu semnul plus), a tinereții unei obști ce nu vrea să îmbătrânească, ignorând buletinul de identitate, a perfecției suprapunerii între deziderat și realitate, așa cum e exprimată ea în „Am Israel Hai”, cântecul care înfrățește, în același triumf al vieții, amurgul cu zorile.

CONFLUENȚE ROMÂNNO-ISRAELIENE

COOPERARE CU ISRAELUL ÎN DOMENIUL MEDICAL

O delegație a Ministerului Sănătății a întreprins, la invitația d-lui Ephraim Sneh, ministrul israelian al sănătății, o vizită în Israel, în scopul reînnoirii programului de colaborare dintre cele două ministere. Relațiile bilaterale prevăzute se referă la domenii de vârf ale medicinei, cum ar fi oftalmologia, ortopedia, transplantul de organe, dar în special cardiologia și chirurgia cardiovasculară. S-a convenit asupra unor schimburi de experți și asupra elaborării unor programe de perfecționare, inclusiv burse de studiu, pentru personalul medical român. S-au purtat, de asemenea, convorbiri referitoare la modalitățile de cooperare în domeniul farmaceutic și al aparaturii medicale.

Vizita a coincis cu deschiderea Congresului Asociației Stomatologilor din Israel. 25% dintre stomatologii israelieni s-au format în România, fiind originari de aici sau cu studiile efectuate în această țară. Participanții la congres au subliniat valoarea școlii românești de stomatologie și faptul că, anul 1995 fiind anul profilaxiei bucale, s-a decis intensificarea colaborării în acest domeniu. S-a încheiat un acord între facultățile de profil din București și Ierusalim.

Programul delegației a inclus și vizitarea spitalelor Tel Hashomer din Tel-Aviv și Hadassa din Ierusalim. Foarte mulți medici din aceste spitale cunosc limba română, provenind din familii originare din România.

Delegația română a avut convorbiri și cu dl prof. Dan Michaeli, președintele celei mai mari case de asigurări de sănătate din Israel, luându-se în discuție și situația celor peste 28.000 de muncitori români aflați, temporar, la lucru în Israel.

La conferința de presă s-a subliniat faptul că delegația română a fost primită cu multă simpatie în Israel - și pentru motivul că România a fost singura țară est-europeană care nu a întrerupt în ultimele două decenii, în nici un domeniu, legăturile cu Israelul.

DE ADUCERE AMINTE...

Străzi din Tel-Aviv care poartă numele unor personalități din România

Străzile, în fiecare oraș, își au viața lor. Străzile sunt amintiri despre un eveniment, despre un om. Așa e și cu străzile Tel-Aviv-ului. O stradă la Tel-Aviv e un contract cu eternitatea. Prin denumirea ei, va fi pomenit un nume. Acesta va rămâne pentru totdeauna. De aceea, în funcțiile avute la Primăria din Tel-Aviv, am scotit de datoria mea să lupt pentru a se acorda unor străzi nume ce marchează oameni, evenimente, din zestre bogată a iudaismului din România. Ani de zile a durat discuția până ce am obținut să se aprobe de către Consiliul Comunal (Moatș) din Tel-Aviv ca o stradă să poarte numele marelui conducător sionist și Assir Zion A. L. Zissu.

„Cine este acest Zissu? Este el faimosul evreu Süss din romanul lui Lion Feuchtwanger?”, a întrebat un consilier ignorant. În cele din urmă, A. L. Zissu a fost înveșnicit prin denumirea căpătâșului de un parc din centrul Tel-Aviv-ului: „Gan Zissu” („Parcul Zissu”).

Mai ușor a fost ca un loc central să fie cunoscut sub numele doctorului Ernest Marton. Acesta a trăit vreo 15 ani în Israel, a fondat aici cotidianul „Uj Kélet”, era cunoscut ca fost membru al Parlamentului român, o figură centrală în anii luptei contra năvălirii și a Holocaustului, legat de acte de salvare. Și astfel, piața situată la granița dintre Tel-Aviv și Givataim se numește azi Kikar Marton.

Mare a fost efortul de a eterniza în Tel-Aviv numele dr.-ului Wilhelm Filderman. Oricât am insistat asupra meritelor istorice ale lui Filderman, asupra activității sale politice, a luptei sale contra lui Antonescu, oricât am vorbit despre deportarea sa în Transnistria, am întâlnit urechi surde. Pentru a-i lămurii, le-am trimis, în traducerea ebraică a cărții lui Simon Schaffer, biografia lui Filderman.

Sper că, în curând, orașul Tel-Aviv va avea în sfârșit, după un efort de șapte ani, o stradă Dr. Wilhelm Filderman, precum și o altă purtând numele marelui cântăreț Josef Schmidt, un Caruso al poporului evreu, originar tot din

România. Cariera și-a început-o la Templul Central din Cernăuți, în postul de ajutoi de cantor. Când industria de filme îl descoperă talentul unic, extraordinar, evreul Josef Schmidt, din Cernăuți, ajunge la o faimă mondială.

Dar războiul nu-l cruță. Fuge din calea nazismului, ajungând în Elveția, unde însă, ignorându-se legile omiei și refuzându-l-se până și calitatea de refugiat evreu, e internat într-un lagăr. În condițiile de acolo, contractează o pneumonie grea și moare la o vârstă tânără. „Cine îl va pomeni, dacă noi nu-l vom pomeni?”. Argumentul acesta a convins. Uitul Josef Schmidt va fi pomenit și prin numele său dat unei străzi din Tel-Aviv.

În sfârșit, vom plăti fie și doar o parte din datoria noastră morală eroilor de pe „Struma” și „Mefkure”, peste o mie de vieți omenești care au vrut să se salveze de Holocaust, dar au pierit scufundați de vase inamice, în valurile Mării Negre.

După lungi eforturi și presiuni, vom avea o stradă ce va aminti numele vaselor cu martiri evrei, simboluri ale barbariei și ale lipsei de omie. Ei au murit în încercarea disperată de a sparge blocada britanică, ce-i oprea pe evreii care reușiseră să străpungă „Cortina de fier” nazistă ca să ajungă în Palestina.

Vom face dreptate și memoriei martirilor evrei, pierși din cauză că englezii nu le-au permis să debarce în țara pe care Puterea Mandatară se angajase s-o transforme în Cămin Național Evreiesc. În loc de aceasta, ei au oferit refugiaților evrei fundul mării. Puterea Mandatară engleză a fost, însă, până la urmă, obligată să plece și azi Israelul eternizează memoria martirilor săi.

Aceste nume și altele ce se vor mai adăuga în orașul evreiesc Tel-Aviv - Yaffo vor eterniza memoria acelor oameni din tribul evreilor din România ce au înscris pagini memorabile în cartea de istorie a poporului evreu.

Cetățean de onoare

Profesorul catolic polonez Jan Karski, stabilit în America, a primit titlul de Cetățean de Onoare al Statului Israel, pentru curajul și devotamentul de care a dat dovadă în lupta împotriva Holocaustului. Cu această ocazie, el a spus: „Eu, un polonez, un american, un catolic, am devenit israelian”.

În timpul războiului, Jan Karski a făcut cunoscute lumii întregi ororile Holocaustului nazist din Polonia. Din semnalările sale aflăm că un curier trimis la guvernul polonez în exil, de la Londra, care a scăpat din Polonia ocupată de nașiți, a prezentat documente privind mișcarea subterană evreiască, pentru ca astfel conducătorii de state din întreaga lume să cunoască tragedia evreilor polonezi în acele vremi. Acesta s-a întâlnit cu membrii ai cabinetului lui Winston Churchill, apoi a plecat la Washington, pentru a vorbi cu președintele Roosevelt și cu Felix Frankfurter, judecător la Curtea Supremă.

Într-o convorbire avută, în august 1943, la Oficiul din Geneva al Congresului Mondial Evreiesc, Karski a declarat: „Le-am dat un raport complet și totcuprinzător... ei nu pot pretinde necunoașterea adevăratei stări de lucruri... nimeni nu poate pretinde că lumea nu a fost încunoscătoare de tragedia populației evreiești...”.

La ceremonia desfășurată cu ocazia investirii sale ca Cetățean de Onoare al Statului Israel, a spus: „Am văzut totul; evreii au fost lăsați fără ajutor, ei nu au avut țară lor, nici armată” și au rezistat totuși, căci, în afară de rezistența proprie (vezi Ghetoul din Varșovia), ei „nu au fost total abandonați; au fost și oameni de omie care le-au întins mâinile pentru a-i ajuta”.

Anterior, Karski a primit distincția „Drept al Popoarelor” din partea Institutului „Yad Vashem”, Muzeul israelian al Holocaustului. A scris și a conferențiat despre Holocaust.

Recent, a fost onorat și de guvernul Poloniei, țara sa natală, unde numele-i fusese interzis în timpul regimului comunist.

ITZHAK ARTZI

Ev. F.

„Mă tenta să văd cum se nasc noțiunile“ (2)

Urmare din nr. 799

Prin 1958 pătrunde și el, odată cu cei dintâi exploratori, în ținutul lingvisticii matematice, ceea ce a presupus inițiativă și curaj.

- Pentru mine apăruse posibilitatea de a fuziona două preocupări seducătoare deopotrivă: matematica alături de studiul limbii și literaturii!

Nu așa de ușor s-a hotărât. Am asistat la frământările sale, chiar și pe mine, ca profan, m-a consultat. M-a atras noutatea. Mă mândresc că l-am spus: „Ai putea avea șansa să ajungi printre primii în vârful muntelui!“ Dar, desigur, nu intervenția mea a fost decisivă!

Șansa lui a fost faptul că cei doi matematicieni români de frunte, Grigore Moisil și Miron Nicolescu, precum și lingvistul de frunte Al. Rosetti l-au susținut. Astfel România a fost prima țară din lume cu lingvistica matematică devenită obiect de studiu în facultățile de matematică. Din 1960, Solomon Marcus predă noua disciplină atât la facultatea de matematică, cât și la cea de lingvistică.

Și pentru a-și apropia mai temeinic lingvistica (în care nu avea pregătire), odată cu căsătoria celor două științe, s-a căsătorit cu o cercetătoare de la Facultatea de Lingvistică, Paula.

În 1963, a publicat volumul „Lingvistica matematică“, prima monografie de acest gen din lume. Considerată (și azi) drept o lucrare fundamentală, a fost tradusă imediat în mai multe țări. I-au urmat alte lucrări, de același autor. Lingvistica matematică a cucerit lumea științifică. În 1970, Grigore Moisil scria: „Lingvistica matematică e una din disciplinele cu care ne mândrim. Dovadă? Lucrările românești traduse în străinătate, toate de același autor: Solomon Marcus!“. Realizările sale au pătruns repede în circuitele științifice internaționale, dobândind statutul prestigios de lucrări de referință.

Solomon Marcus s-a preocupat și de limbajele artificiale: genetic, al calculatoarelor, al diverselor științe, contribuind la lămurirea raportului dintre limbile naturale (română, franceză, engleză...) și cele artificiale. A ajuns astfel, din 1967, să cerceteze cu instrumentul matematicii limbajul poetic.

- Limbajul științific și cel poetic reprezintă două părți ale limbajului uman, sunt forme concentrate de limbaj. Expresia ajunge la cea mai mare densitate atât într-unul, cât și în celălalt. Limbajul cotidian e un compromis, ceva diluat, o redundanță (abundență de cuvinte de prisos - N.A.). Limbajul științific și cel poetic sunt singurele limbaje de creație.

În 1970, publică *Poetica matematică* (Editura Academiei Române), în care cercetează apropierea dintre limbajul științific și cel literar. Lucrare de pionierat cu privire la cercetarea poeziei cu ajutorul matematicii. Lucrarea a fost tradusă în mai multe limbi, a generat un mare număr de cercetări în diferite țări, atât în rândurile teoreticienilor literaturii, cât și în rândul matematicienilor. Iarășii este Solomon Marcus deschișător de drumuri. „Prin acest volum, S.M. fundează un nou capitol al lingvisticii matematice, poate chiar al unei

noi științe“ (Grigore Moisil). Sute de lucrări științifice, în întreaga lume, au reiaut, reiau și dezvoltat rezultatele lui.

Ocupându-se de limbajul genetic, de limbajul diagnosticului medical, de limbile științifice, Solomon Marcus a inaugurat căi fecunde. El și elevii săi, răspândiți în lume, au folosit criteriul energiei informaționale pentru a caracteriza și compara opere literare. Energia informațională a unei opere literare este proporțională cu intensitatea, cu dramatismul, cu vibrația închisă în ea; ceea ce se poate măsura matematic!

Solomon Marcus e fondatorul și animatorul școlii de lingvistică și de poetică matematică în România, școală formată din zeci de cercetători tineri. „La Congresul internațional de semiotică de la Milano, contribuția școlii românești a fost cea principală“. Ocupân-

lucrările lui S. M. amintite, alte câteva titluri: *Timpul, Matematica frumuseții limbii, Paradoxul, Artă și știință, Moduri de gândire, Provocarea științei, Invenție și descoperire*... fiecare indicând o altă varietate a cercetărilor sale. Precum se vede, preocupările lui depășesc covârșitor domeniul matematicii. Dar el așa și atât se recomandă matematician! (Filozofia nu are soră mai bună ca matematica).

„Mult după încheierea războiului - se destăinuia Solomon Marcus - m-am considerat un supraviețuitor norocos, dar coșmarurile din anii războiului m-au urmărit mereu și mi-au dat un sentiment al gravității în fața vieții. Mi-am spus că, dacă totuși am supraviețuit, nu mai am dreptul să iau viața ușor, trebuie să dau timpului o întrebuințare optimă. Privațiunile de după război, când

■ SOLOMON MARCUS

Matematicieni de prestigiu din România SOLOMON MARCUS Un precursor al lingvisticii matematice

du-se de lingvistică matematică, de poetică matematică, S.M. a fost o vreme cam izolat, abordând asemenea domenii inaccesibile pentru cei mulți.

- Chiar admirația care ne era adresată venea de multe ori mai degrabă dintr-un sentiment de inaccesibilitate decât dintr-unul de reală apreciere. Artrebui ca matematicienii să fie luați ca și poeții: lumea să se mulțumească doar cu faptul că ei există! Numai că matematicienii nu pot să placă așa ca poeții... Momentul în care am trecut, pe la 33 de ani, dincolo de preocupările de matematică așa-zis pură mi-a impus o adevărată reciclare. După ce am contemplat lungă rază de acțiune a matematicii în domenii ca fizica, mecanica și în general în științele naturii, am dorit să văd exercitându-se această acțiune în domenii mai umane, mai apropiate de umanistică.

În 1974, a mai constituit o surpriză: a condus, la Centrul internațional de semiotică al Universității din Urbino (Italia), un seminar dedicat studierii teatrului prin metode matematice, direcție desprinsă, de asemenea, din lucrările sale de poetică matematică. „S.M. a aruncat punți între maluri niciodată până la el unite între ele“ (Romulus Balaban).

Cu prilejul unui interviu, scriitorul Ion Biberi i se adresa lui Solomon Marcus:

- Lucrând la acest birou, scrieți lucrări care răsună în lungul și vastitatea lumii; o seamă de creiere ilustre de matematicieni și specialiști de mare orizont se apleacă asupra acestor lucrări și dv. le fecundați și le dați o nouă direcție, o nouă orientare. E un lucru răscolitor...

- Da, e foarte plăcut să constăți că oameni de la celălalt capăt al pământului reiau problemele de care te-ai ocupat... E un fel de ștafetă care se transmite...

- O dovadă a unității de gândire...

- Și a solidarității umane...

Sunt dator să menționez, în afară de

părinții nu mă mai puteau ajuta și trăiam din meditații la matematică, nu m-au descurajat.

Un alt moment de spaimă, pe care l-am depășit datorită doctorului Gabriel Iliescu, l-am trăit în ianuarie 1981 la spitalul „Iubirea de oameni“ din București, când, în urma unei intervenții chirurgicale deosebit de delicate (ulcer duodenal perforat, cu peritonită etc.), am stat timp de trei săptămâni la reanimare, într-o stare avansată de infirmitate. Am parcurs atunci clipe, probabil, foarte asemănătoare celor din preajma morții. Frica de infirmitate... de ea nu voi scăpa, probabil, niciodată.

În ce privește raportul meu cu moartea, îmi impun starea de spirit a celui care are în fața sa un timp infinit. Este de fapt starea de spirit a copilului, înainte de a descoperi sentimentul morții. Din când în când, destul de des, eșuez în această încercare și atunci îmi propun un scop mai modest: să trăiesc cu starea de spirit a celui care nu-i programat să moară într-un viitor apropiat; cu alte cuvinte, care-și mai poate face planuri pentru un interval temporal rezonabil. **Bătrânețea începe în momentul în care preocuparea de trecut precumpănește asupra preocupării de viitor.** Acest moment trebuie să-l împingem cât mai departe. Orice act de creație este, în același timp, un act de dominare asupra morții.

Era mereu invitat la câte o universitate străină, la câte un congres internațional. I se aproba cu picătura: „Să mai plece și alții!“ - i

Emotivitatea matematicianului

Cum trebuie să formulez? Că Solomon Marcus a avut de reprimat un fond afectiv foarte bogat sau că din același fond afectiv, nu se poate altfel, se ridică și matematicianul?

În vara 1942, îndrăgostit de modele, a scris poezii argheziene, în vreme ce adolescența îi era „puternic marcată“ de Rilke. Și a tradus din Baudelaire. A scris atunci șase poezii originale, toate datate, 5 iunie, 20 iunie, 24 iunie, 3 iulie, 15 iulie, 1 august și patru traduceri, 6 iunie, 1 iulie, 2 iulie și 29 iulie. Zece date ca zece fixații. Solomon Marcus a trăit atunci, în fulgerări, nu era timp, o existență ca poet; descoperind poezia ca „aventură a limbajului“, s-a aventurat și el, pasionat, absolvind, de la 5 iunie până la 1 august, școala poeziei. Poet l-am văzut și în cea mai veche și mai elocventă aducere aminte a mea ca mărturie a înzestrării minții; i-am zis capacitate emoțională. Avea cinci ani... Dar încă nu știam ce va să zică... Cum să știu, când în 1937, avea 12 ani, a scris *Lumi streine*. Orice, numai nu matematician... așa emotiv: „Multe, multe lumi streine, / Se tot perindau prin mine, / E mult de-atunci, aveam cinci ani, / Vifor domnea afară / Iluzii rătăceau, ruine, / Era

se spunea. Numai că puțini alții erau invitați. De două ori a fost invitat aici, în Israel, unde mulți din foștii săi studenți sunt cadre didactice universitare. Nu a primit aprobare.

- Nu Facultatea de Matematică aproba plecările, ci cabinetul de partid.

- Dar după răsturnarea din România, când ai plecat și pleci mereu în străinătate, de ce nu vii și în Israel?

- N-am mai fost invitat! Dar cea mai mare parte a activității mele e reflectată în studii publicate în reviste de specialitate din numeroase țări.

- Dar și invitații la mai multe universități din lumea mare, pentru a predă diferite discipline.

- Bineînțeles! Colegii mei se miră că eu am atâtea invitații! Secretul e foarte simplu: când mă invită o universitate, caut să mă fac util acolo, în așa fel încât cei care m-au invitat să-mi facă o bună propagandă și, eventual, să mă mai invite o dată. Așa se face că m-am aflat de câte ori invitat la Universitatea din Paris, la Universitatea Laval din Québec (Canada)... Secretul în viața delectă a mea e: fă în așa fel ca alții să aibă nevoie de tine!

- Spune, Solomon Marcus, matematica te-a făcut fericit?

- Singură nu m-ar fi putut face; dar nici fără ea nu aș fi putut fi fericit!

- Există matematică pură, cum cred unii?

- Cum cred necunoscătorii! Nu există matematică pură, ca scop în sine, cum nu există fericire pură!

MARIUS MIRCU

(Din volumul „Treizeci și șase de stâlpi ai lumii“)

■ SOLOMON MARCUS într-o pasionantă discuție cu Yehudi Menuhin: matematica sau muzica? Asistă Paula Diaconescu-Marcus, scriitorii Paul Anghel și Marius Mircu

MARCEL MARCIAN

CONFERINȚĂ DE PRESĂ

La 2 martie a.c., Fundația „Artexpo“ a organizat o conferință de presă în Sala Rondă a Teatrului Național, prilejuită de participarea României la două târguri internaționale de carte, primul la București, în perioada 8-11 iunie a.c., al doilea la Frankfurt, în luna octombrie a celuiiași an.

Au participat reprezentanți ai presei scrise, ai posturilor de radio și televiziune, ai editurilor și distribuitorilor de carte din toată țara, printre care și un delegat din partea Editurii Hasefer.

Momente de analiză a activității la Comunitatea Evreilor din Ploiești

În ziua de 1 martie 1995, dnii acad. prof. N. Cajal, președintele F.C.E.R. și av. Sorin Iulian, secretar general adjunct - reprezentând conducerea Federației Comunităților Evreiești din România - s-au deplasat la Comunitatea Evreilor din Ploiești, unde s-a organizat o întâlnire cu activul coordonator al comunității, precum și cu o parte reprezentativă a obștii evreiești.

Această acțiune face parte din programul propus de dl acad. prof. N. Cajal după numirea Domniei Sale în funcția de președinte al F.C.E.R., care, printre altele, a înscris cunoașterea nemijlocită a activității comunităților evreiești, a colectivelor de conducere și îndeosebi a președinților.

Raportul ing. N. Aronovici, președintele comunității, a cuprins probleme ce privesc populația evreiască din Ploiești și împrejurimi, aspecte legate de modul în care este organizată asistența, probleme legate de bunuri, activitatea pe tărâm cultural; cum este organizată viața religioasă, legături cu alte comunități evreiești din țară și din străinătate, relații cu organele locale; relații cu serviciile coordonatoare din F.C.E.R., modul în care se gospodărește comunitatea; asigurarea fondurilor necesare pentru

coordonarea activității comunitare, precum și alte aspecte. S-au mai discutat unele probleme ce se pun de către membrii comunității, precum și modul în care se implică comunitatea în ajutorarea familiilor evreiești din municipiul Ploiești.

Cu același prilej, s-au vizitat pe teren unele obiective pe care le administrează comunitatea. S-au prezentat aspecte legate de bunuri și de folosirea acestora într-un mod gospodăresc - în interesul populației evreiești - în care scop s-au prevăzut unele măsuri. S-a vizitat cimitirul evreiesc din localitate.

Într-o atmosferă de colaborare și de informare reciprocă, dl acad. prof. N. Cajal și dl av. Sorin Iulian au purtat convorbiri cu un grup de intelectuali evrei din Ploiești, cărora le-au răspuns la unele întrebări.

Conducerea F.C.E.R. a apreciat activitatea depusă de colectivul de conducere al Comunității Evreilor din Ploiești.

F.C.E.R. va continua în același mod acțiunea de cunoaștere a comunităților din țară și de apreciere a activității depuse de conducerea acestora.

Ing. N. ARONOVICI

Colțul asistatului

Nevăzătorii în activitate

Continuă săptămânal întâlnirile nevăzătorilor la Restaurantul Ritual din strada Popa Soare.

Astfel, joi 19 ianuarie, în pofida timpului nefavorabil și a greutății cu care s-a efectuat transportul asistaților de la domiciliul lor la club și înapoi acasă, întâlnirea programată a avut loc. Frigul care s-a resimțit și în sală a făcut necesară servirea unui ceai cald. Cu toate acestea, desfășurarea programului nu a fost împiedicată. Atmosfera s-a încălzit prin prezența la pian a dnei Charlotte Lancu, care a interpretat piese de Mozart și Chopin, prin prezența plină de entuziasm a tinerilor din formația „Menora” și lecturarea unor poeme originale ale dlui Lucian Măgureanu. Ca de obicei, masa servită a fost foarte apreciată de asistați.

Joi 26 ianuarie, s-au întâlnit, la reuniunea săptămânală, persoanele cu deficiențe de vedere. Cu multă atenție s-a ascultat conferința prof. Marc Clarian despre hasidism, ceea ce a dovedit interesul pentru cele expuse, punându-se întrebări și solicitându-se explicații suplimentare. Tineri din formația „Menora” au susținut un program muzical, prezentat și acompaniat la pian de dl Izu Gott. A fost prezentă și dna Mara Coen, din partea „Joint”-ului, care s-a întreținut cu asistați.

La 2 februarie, în cadrul unei alte acțiuni, programul a inclus un minirecital la pian al talentatei doamne Charlotte Lancu, care a

interpretat două piese de Chopin - o nocturnă și o sonată. Nelipsit de la aceste reuniuni, prof. Marc Clarian a conferențiat despre calendar și implicațiile lui în viața poporului evreu. În continuare, din nou un grup al formației „Menora”, acompaniat la pian de dl Izu Gott, a interpretat muzică idiş și israeliană.

De remarcă aportul la buna reușită a acestor întâlniri al interpreților amintiți, care răspund solicitărilor Secției Asistență pentru o plăcută desfășurare a programelor.

Un rol deosebit în desfășurarea acestei forme de asistență îl are neobositul prof. Marc Clarian, care reușește de fiecare dată, prin expunerile sale atrăgătoare, prin atacarea unor tematici care trezesc interesul auditoriului și, de ce nu?, prin vocea sa caldă, să antreneze sala la o participare activă, menită să dea bună dispoziție. De altfel, prof. Marc Clarian, din inițiativă proprie, ține conferințe și pentru bătrânii din căminele noastre, cu subiecte care interesează ascultătorii.

Dna Mara Coen, reprezentanta „Joint”-ului, este prezentă la aceste reuniuni ori de câte ori se află în București.

De asemenea, la 9 februarie, adunarea a fost onorată de prezența dnei Merri Ukraincic, din conducerea „Joint”-ului de la New York și a dnei Davida Chazan, de la „Joint” - Ierusalim, care și-au exprimat admirația pentru reușita acestor acțiuni.

FRANCA OPRESCU

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA F.C.E.R.

Bar-Mitzva la Templul Coral

MOTIVE DE OPTIMISM

Cine a asistat, duminică 5 martie a.c., la solemnitatea de Bar-Mitzva de la Templul Coral din București a tânărului Sorin (Aba ben Avraham) Jukovski s-a putut convinge cât de eronată e părerea unora că obștea evreiască din România și-ar trăi ultimii ani ai existenței sale.

Într-un templu plin de tineri și vârstnici, am participat nu doar la un recital de cunoștințe iudaice probate de acest nou membru al comunității, prin trecerea examenului de majorat religios, dar și la o manifestare de solidaritate și de implicare a tuturor celor de față în viața obștii noastre.

A fost și o expresie a prețuirii de care s-a bucurat bunicul acestui Bar-Mitzva, regretatul prim-cantor Aizic Jukovski, z.l., care a oficiat timp de zeci de ani în acest sfânt lăcaș și care ar fi dorit atât de mult să trăiască momentul festiv, dar care, din păcate, a decedat recent.

Tânărul Bar-Mitzva a rostit corect rugăciunile și a prezentat un emoționant cuvânt ocazional, în care a dat expresie sentimentelor de care e stăpânit, ca și angajamentul lui de fidelitate față de comunitate și față de Tora noastră sfântă. Vom cita doar scurte pasaje din cuvântul său.

„Astăzi și eu, asemenea reprezentanților tuturor generațiilor de bărbați evrei care m-au precedat la acest amvon, mă integrez în mod conștient în prestigioasa familie a poporului care poartă, cu demnitate, nobilul nume de «Popor al Cărții». Angajarea mea implică toate compartimentele ființei mele spirituale, cea intelectuală și cea afectivă, subordonându-mă înalților comandamente morale ale religiei mozaice, ale religiei care a asigurat, în ciuda vitregiilor multimilenare noastre istorii, coeziunea, unitatea și uimitoarea supraviețuire a poporului meu”.

După ce a mulțumit conducerii Federației și Comunității, precum și profesorului său, ing. Șeichter, care l-a ajutat să-și însușească cele necesare susținerii examenului de azi, a încheiat cu angajamentul solemn pe care îl transcriem textual:

„În acest sfânt lăcaș și în acest unic moment al existenței mele, mă angajez în

fața Dvs. să fiu un vrednic fiu al poporului nostru Israel, să mă străduiesc să cultiv valorile Binelui, Frumosului și Adevărului, să lupt împotriva nedreptăților, a urii și a violenței. Astfel voi putea acționa în spiritul elevat al învățăturii iudaice, voi deveni un continuator demn al tuturor înaintașilor mei, voi putea contribui la apropierea de idealul sfânt al evreilor - domnia Binelui și a Păcii pe pământ -, ceea ce se exprimă atât de simplu prin tradiționala urare ȘALOM și, înainte de toate, ȘALOM AL ISRAEL!”.

Impresionantă a fost și contribuția atât de entuziasmată a corului Talmud Tora care, prin minunate cântece ebraice ocazionale, a dat expresie feliicitărilor și urărilor adresate colegului lor Bar-Mitzva.

Bucuroși de a fi simțit această infuzie de tinerețe pe care numerosul grup de coriști, cursanți de Talmud Tora, ne-au transmis-o, am cântat și noi cu ei „Am Israel Hai!” („Poporul evreu trăiește!”), expresie a optimismului nedezmințit al poporului evreu.

Lui Sorin, părinților, familiei și întregii comunități, cele mai calde feliicitări și urări de bine.

Red.

Comemorarea tragediei „STRUMA”

Joi, 9 martie a.c. (7 Adar 5755), a avut loc la Templul Coral din București o adunare comemorativă cu triplă semnificație pentru obștea noastră.

Dacă primele două, ziua nașterii și a morții lui Moșe Rabeinu și evocarea liderilor comunitari, sunt intrate în datina generală evreiască, ziua de 7 Adar fiind un prilej de rememorare a tuturor celor dispăruți ce și-au închinat viața binelui obștii lor, de la Moșe Rabeinu până în zilele noastre, aceeași zi a devenit un prilej de reculegere în plus pentru evreii din România, prin amintirea tragediei petrecute în urmă cu 53 de ani. Este vorba de scufundarea vasului „Struma”, care ducea 770 de evrei din România în drum spre Eretz Israel, spre Țara Făgăduinței, încercând să scape de prigona dezlănțuită de regimul antonescian. Precum odinioară apele Nilului, apele Mediteranei s-au dovedit mai miloase decât oamenii cuprinși de epidemia urii și a violenței. Deși vasul „Struma” era departe de a corespunde normelor acceptabile de siguranță a navigației, curajul disperării a fost mai puternic decât renunțarea. Așadar, vasul a reușit să ajungă și să acosteze în apele Bosforului. Guvernul englez, însă, a refuzat - în pofida apelurilor dramatice lansate în vâzului și auzul întregii lumi „civilizate” - să acorde viza de intrare în Țara Sfântă (aflată atunci sub mandat britanic). Guvernul turc a refuzat debarcarea la Istanbul a pasagerilor. Concomitent, Antonescu declara că, în cazul întoarcerii, evreii aflați pe vas vor fi deportați în Transnistria. La 24 februarie 1942 (7 Adar 5702), vasul „Struma” a fost torpilat, 769 de evrei din România s-au înecat în mare, incluzându-se astfel celor șase milioane de surori și frați ai noștri uciși în Holocaust. Nu a existat decât un singur supraviețuitor al acestei tragedii, stins din viață în urmă cu puțin timp.

La momentul comemorativ marcat de

obștea bucureșteană au participat conducători ai F.C.E.R. și C.E.B., în frunte cu dl acad. Nicolae Cajal, președintele Federației. Au fost de față, solidari cu durerea noastră, Excelența Sa dl Avshalom Megiddon, ambasadorul Statului Israel la București, dna Mara Coen, reprezentant al Organizației „Joint”, dna Tova Bin Nun, directorul general al Agenției Sohnut din România.

Di prim-cantor Willy Harnik a oficiat un serviciu divin de pomenire a celor uciși Al Kiduš Hașem. Corul Templului Coral (dirijor Roger Avramescu) a intonat cântece sinagogale adecvate comemorării.

Di haham Eliezer Glantz a făcut o succintă trecere în revistă a principalelor simboluri ale zilei de 7 Adar, încercând de tragismul de care e străbătută istoria poporului evreu, dar și de speranța care nu ne-a părăsit vreodată, din momentul venirii pe lume - sub amenințarea morții - a lui Moșe Rabeinu, al încredințării lui apelor Nilului în coșulețul găsit apoi de fiica lui Farao, într-un gest matern cuprinzând aceeași disperare și același curaj născute din dreptul de a trăi al fiecărei ființe umane, până în timpul nu prea îndepărtat al scufundării vasului „Struma”, datorată aceluiași cauze, indiferent de denumirea lor.

Suntem datori să amintim trecutul pentru ca asemenea orori să nu se mai repete, a concluzionat vorbitorul, aducând mulțumiri lui Dumnezeu pentru faptul că azi există Statul Israel, unde orice evreu își poate găsi refugiu.

Ceremonia s-a încheiat printr-un pelerinaj la monumentul ridicat în memoria martirilor evrei uciși pe vasul „Struma”, de la Cimitirul Evreiesc din Șos. Giurgiului, la care au luat parte conducători ai Federației, membri ai obștii bucureștene. Prim-cantorul Willy Harnik și hahamul Eliezer Glantz au rostit o rugăciune pentru odihna sufletelor celor dispăruți. Fie-le amintirea binecuvântată!

„LISTA LUI SCHINDLER” ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Urmare din pag. 4

popoarelor” de către Institutul „Yad Vashem”, forul prestigios al memoriei Holocaustului și al recunoașterii eroismului celor care, aflând adevărul și cunoscând grozăvia mașinilor naziste de exterminare, au activat contra ei, riscându-și viața, pentru a salva un mare număr

de evrei, potențiale victime ale terorii hitleriste.

Sunt convinsă că poporul român, care este un popor de civilizație și cultură, va considera „Lista lui Schindler” drept o carte care evocă sincer și obiectiv un episod dintr-un foarte important capitol de istorie, pe care, timp de zeci de ani, publicul nu l-a cunoscut.

apariția romanului, în 1982 - Thomas Keneally lucrează neobosit la această carte, captivat de subiect, strângând documente, informații, luând interviuri supraviețuitorilor, deplasându-se la Cracovia, Plaszow, Blinnitz, Auschwitz-Birkenau.

Thomas Keneally reușește performanța de a separa realitatea de mituri, dându-ne un personaj care prin însăși forța autenticității, prin fațetele lui contradictorii - de om supus greșelii și păcatului, dar generos până la sacrificiu - devine, în final, pentru noi toți, un mit.

Din cuvântul doamnei ADINA DARIAN

Romanul lui Thomas Keneally este, în mod indiscutabil, o capodoperă a genului. Publicat într-o primă ediție, sub titlul „Arca lui Schindler”, el va rămâne în conștiința publicului sub numele atribuit de Spielberg filmului său, distins cu șapte premii OSCAR: „Lista lui Schindler”, titlu sub care apare și această primă versiune românească, lansată astăzi de Editura „Orizonturi”.

Romanul se bazează numai pe fapte și personaje reale. Timp de doi ani - din 1980, când, printr-o pură întâmplare, află povestea uluitoare a lui Oskar Schindler și până la

Interviu cu acad. NICOLAE CAJAL

Urmare din pag. 1

comemorării unui an de la decesul Șef-Rabinului dr. Moses Rosen.

- Interesantele proiecte despre care ne-ați vorbit presupun și o contribuție pe măsură a celor ce lucrează în cadrul Federației și al comunităților din țară...

- Desigur, și pot să vă spun că am o părere foarte bună despre cei mai mulți dintre colegii care ocupă diferite posturi în aparatul Federației și al comunităților. Eu lucrez în cadrul Federației din 1977, ocupându-mi în special de sectorul asistenței medicale, dar, ca membru în Comitetul de conducere al instituției, am avut prilejul să constat valoarea muncii depuse în majoritatea compartimentelor.

Ar fi de reținut că - da! fiind vârsta înaintată a peste 60% din populația evreiască din România - și personalul care încadrează unitățile noastre reflectă, din păcate, această situație. Cei mai mulți sunt pensionari, dar experiența îndelungată, dragostea față de comunitate și responsabilitatea față de sarcinile încredințate fac să putem obține rezultate bune și pe care le dorim și le sperăm și mai bune.

- Probabil că această stare de lucruri va elimina și inerentele disensiuni care se mai întâlnesc în unele colective...

- În general, da, dar n-aș putea spune că la noi nu se ivesc uneori și astfel de stări negative. Puține, cel drept, dar se mai întâmplă ca unele anonime să fie difuzate spre a învenina atmosfera. Lipsa curajului civic de a vorbi deschis despre unele eventuale neajunsuri, orgoliul, spiritul revanșard al unora sau pur și simplu „virusul intrigii” îi împing pe unii la astfel de gesturi. Bineînțeles că nu dăm atenție unor asemenea „informații binevoitoare” - așa cum e normal. Dar fenomenul ca atare există și noi credem că îl vom putea eradică.

Gândirea profeților

Urmare din pag. 1

și deci expresivitatea cuvântărilor pe care le țineau nu era estetică, ci etic-religioasă; discursurile lor nu erau menite să placă ascultătorilor, ci să-i cheme la luptă pentru îndeplinirea poruncilor divine. Profeții erau înainte de toate critici epocii lor și abia după aceea prorocii unor nenorociți care vor veni dacă poporul nu va înceta să se abată de la calea cea dreaptă. Ei comunicau mai mult atitudine decât preziceri.

În cartea sa „Profeții biblice vorbind filosofiei”, regretatul profesor Ion Banu urmărește formarea ideilor filozofice în textele profeților care au trăit între 780 și 450, ajungând și el la concluzia că „în textele profeților ne este dat un ansamblu de idei filozofice, care, în ciuda unei anumite unități subiacente, ni se înfățișează cu desăvârșire sistematic (neconceput ca sistem) și unde filosoful aflat doar în chip implicat sau dat în formă doar practică, trebuie extras de noi, sondând subtextele. În timp ce la Platon sistemul a constituit un produs logic reunit spiritului religios al timpului, în cazul profeților

- Ce ne puteți relata în legătură cu elaborarea Statutului Federației Comunităților Evreiești din România?

- A fost alcătuită o comisie pe care o prezidează și din care fac parte domni: av. Iulian Sorin, secretar general adjunct, ec. David Bănescu, președintele Secției Asistență, Radu F. Alexandru, membru în Comitetul de conducere al F.C.E.R., av. Martin Schotek, av. Max Fonea, dr. Hary Kuller, arh. David Ludovic.

Activitatea acestei comisii a început în luna octombrie 1994 și putem spune că a ajuns la punctul final al redactării noului statut, urmând ca acesta să fie examinat în aceste zile de Consiliul de conducere împreună cu comisia de redactare, după care va fi difuzat la comunități, pentru ca acestea să-și facă observațiile.

Uterior, comisia de redactare mai sus amintită va lua observațiile venite de la comunități și își va prezenta punctul de vedere în fața Adunării generale a F.C.E.R., în care se vor expune lucrările ce urmează a fi întreprinse pentru organizarea și desfășurarea activităților în comunități, care vor fi urmate de Congresul F.C.E.R., în sarcina căruia cad adoptarea noului statut și alegerea organelor de conducere ale F.C.E.R.

- Cam cât timp apreciați că va dura acest proces complex?

- După opinia mea, vor fi necesare trei-patru luni.

- Cum vor fi cunoscute toate aceste măsuri?

- Promit a aduce cu regularitate în revistă, pentru frații și surorile noastre, date clare cu privire la activitățile desfășurate în F.C.E.R., în comunități, în căminele noastre de bătrâni, la Centrul de Istorie, la Editura „Hasefer”, în comisia de studii interdisciplinare în domeniul iudaismului etc. etc.

Mi se pare o datorie.

CONEXIUNI

Mass media în dialogul interetnic

În orașul Tg.-Mureș desfășoară o activitate ce se reverberază pe teritoriul întregii Transilvanii, cu ecouri și dincoace de Carpați, Liga Pro Europa, organizație nonguvernamentală ce și propune să aducă, prin soluții colocviale, contribuții proprii la stimularea curentelor de opinie favorabile instituirii conviețuirii cordiale între etnii, în spiritul democrației autentice și al statului de drept.

Printre inițiativele sale se numără și derularea unui ciclu de șase seminarii, pe parcursul primului semestru al acestui an, sub semnul ideii de concordie între poporul român și minoritățile naționale, acțiune ce beneficiază de sprijinul financiar al organizației National Endowment for Democracy (NED) din S.U.A. Al doilea seminar din acest ciclu a fost dedicat temei **Minoritățile naționale și mass media**, prilejuind o fructuoasă întâlnire, la Cluj-Napoca, în zilele de 24 și 25 februarie 1995, a reprezentanților unor publicații ce apar în limba română și în limbi ale minorităților din România, precum și ai Televiziunii Române.

În acest cadru, au fost abordate subiecte și s-au avansat păreri cu privire la: etica profesională a ziaristului și obiectivitatea informației, reflectarea problemelor minorităților naționale în mass media din România, comunicarea dintre publicațiile românești și ale minorităților naționale, circulația informațiilor dinspre minorități spre opinia publică românească.

În intervenția sa, reprezentantul „Revistei Culturii Mozaic” a făcut cunoscute preocupările Federației și ale revistei pentru formarea unei cunoașteri și opinii adecvate despre viața și tradițiile evreimii din România, despre aportul acesteia la dezvoltarea pe toate planurile a patriei comune, România, la

salvagardarea intereselor naționale ale țării în mari momente istorice, la afirmarea actuală a democrației și dialogului interetnic în România. Participanții la seminar au apreciat și - putem spune - adoptat ca bază de lucru în viitor conceptul sugestiv intitulat **realsemitism**, avansat de acad. prof. dr. Nicolae Cajal, președintele F.C.E.R., încă în nr. 787 (1 septembrie 1994) al revistei noastre. Acest concept a fost socotit ca o ingenioasă și bine argumentată formulă care, promovând ceea ce este pozitiv în relațiile interetnice, oferă posibilitatea de a face cunoscută întregii populații, „printr-o permanentă alimentare cu informație corectă”, „contribuțiile evreilor la știință, cultură, la progresul umanității, de multe ori recunoscute de societate drept foarte prețioase și confirmând cunoscuta sintagmă « Popor al Cărții » prin care sunt identificați evreii”. Este cea mai bună cale de a se răspunde demn, prin **realsemitism**, oricăror insinuări, atacuri, calomnii, ce poartă pecetea, atât de pătată în decursul istoriei, a antisemitismului.

Cei care au luat cuvântul după această intervenție au subliniat că o asemenea poziție evidențiază necesitatea ca presa scrisă și audiovizuală să dea o mai mare atenție influențării societății civile, vieții cotidiane, schimbului de valori între etnii, zonei în care se manifestă comportamentele sociale și relațiile interpersonale. Aceasta - deoarece relațiile de pe acest tărâm - tărâmul real al conviețuirii armonioase - sunt altele decât cele, conjuncturale și subiective, ale polemicii între partide.

Cu asemenea concluzii, seminarul de la Cluj-Napoca s-a dovedit util pentru lărgirea câmpului unor autentice contribuții pozitive la dialogul interetnic din partea mijloacelor de comunicare în masă.

„Vaccinul” bunei cunoașteri

În „Jurnalul național” din 23 februarie a.c., este publicată o „scrisoare deschisă către întreaga mass media din România”, de fapt, un apel adresat tuturor ziaristilor de a contribui la promovarea valorilor care unesc etniile și populația majoritară, valori „comune umanității și păcii”, la denunțarea urii generate de „necunoașterea celuilalt”, apel cu atât mai semnificativ cu cât anul 1995 este Anul Mondial al Toleranței.

Dezideratele formulate în textul mai sus menționat au fost și sunt în continuare tot atâtea coordonate principale de orientare a revistei noastre, accentuate din numărul 782-783/1994, cu prilejul alegerii în fruntea conducerii Federației Comunităților Evreiești din România a dlui acad. prof. dr. Nicolae Cajal. Revista noastră insistă asupra aspectelor esențiale din istoria seculară-comună cu poporul român (dat fiind că populația evreiască din România numără peste șase veacuri de existență pe aceste meleaguri). Exemplificăm aceasta prin câteva titluri de rubrici și articole publicate în revista noastră: „Menuhin - mesager al ideilor lui Enescu”, „Un artist evreu duce în lume faima artei dirijorale românești”, „Contribuția evreilor din România la lupta pentru suveranitatea și

întregirea Patriei”, opiniile lui Tudor Arghezi pe aceeași temă, exprimate încă în 1913, în „Evreii și războiul” (reprodus în revista noastră), „Legături seculare între poporul român și Țara Sfântă”, „Din tradițiile înaintate ale medicinei românești (în memorii - Frederic Grosz)”, „O contribuție românească în avangarda europeană (Marcel Iancu)”, „Ricky Stein și melosul popular românesc”, „Un reprezentant de seamă al neurologiei românești - Oscar Sager” și multe altele.

De altfel, în articolul-program „Realsemitism”, scris de dl acad. Nicolae Cajal, în calitate de președinte al F.C.E.R., articol apărut în nr. 787/1994, sunt expuse nu numai cauzele xenofobiei, antisemitismului (incultura, necunoașterea, dezinformarea), ci și „mijloacele terapeutice” de combatere a acestor „stări patologice”: prezentarea „autenticului evreiesc”, evidențierea „contribuției evreilor la știință, cultură și viața socială”, exprimarea exactă, provenind din dislocarea termenului de antisemitism de existența manifestărilor antisemite.

Ne bucură, așadar, faptul că strădania bunei informări promovată de revista noastră răspunde cerinței formulate în „scrisoarea deschisă” mai sus citată.

TEREZA MOZES: „Prin arta populară românească am reușit să mă regăsesc”

La 24 februarie a.c., a avut loc, la Muzeul Național de Istorie a României, adunarea festivă a Fundației Athenaeum, organizată în scopul decernării premiului Athenaeum, ce se acordă o dată la cinci ani, cât și a premiilor pe anul 1994.

Printre laureați am remarcat prezența dnei Tereza Mozes, despre care prof. Ioan Opris a spus: „Doamna Tereza Mozes se evidențiază prin pasiunea științifică din cărțile scrise de Domnia Sa, consacrate tradițiilor din Țara Crișurilor. Tezaurul de artă populară pe care l-a adunat la secția de etnografie a Țării Crișurilor a Muzeului din Oradea, prim punct de contact al vizitatorului străin care vine din Occident în România, reprezintă o excepțională punere în lumină de către etnologul și muzeologul Tereza Mozes a valorilor artei și culturii românești”.

După ce fiecare dintre premianții Fundației a rostit un cuvânt de mulțumire, am solicitat opinia dnei Tereza Mozes, supraviețuitoare a lagărului morții de la Auschwitz, autoare a cărții, în maghiară, „Decalogul. Însăngerat”, aflată sub tipar în română la Editura „Ara”, privind opțiunea Domniei Sale pentru arta populară românească. Interlocutorea ne-a răspuns: „După ce mi-am pierdut în Holocaust nu numai părinții, ci și încrederea în oameni, frațele rămas în viață și viitorul meu soț m-au ajutat să-mi recapăt întrucâtva echilibrul. Soțul meu m-a îndemnat să optez pentru ceea ce simt că am vocație. Așa am terminat cursurile de istorie a artei și etnografie ale Universității « Babeș-Bolyai » din Cluj-Napoca. Prin arta populară românească, am reușit să mă regăsesc”.

DECESE

În ziua de 14 februarie a.c., s-a stins din viață SAMI ȘVARTZ - ofițier la Sinagoga din Piatra-Neamț. Om de o deosebită cinste și corectitudine, cu credință în Dumnezeu, a fost un exemplu pentru noi toți. A fost stimat și respectat de întreaga obște pentru calitățile sale de OM. Sfaturile sale, urările făcute parcă își găseau credibilitate în fața stăpânului ceresc, ceea ce a făcut din persoana sa un adevărat iad. Amintirea lui va rămâne veșnică pentru noi. Zihrono livraha!

La 4 Nisan, se împlinesc 9 ani de când ne-a părăsit iubita noastră soție, mamă și bunică - ILIE SALI, din Tg.-Neamț.

La 9 martie 1995, s-au împlinit nouă ani de la decesul avocatului H. RABINSOHN, din Bacău, anunț cu durere Paula și Carol Litman.

La 24 martie 1995, se împlinesc un an de la decesul iubitului nostru RUBIN ALĂMARIU. Nu-l vom uita niciodată! Soția și copiii, nora și celelalte rude.

Cu aceeași nemărginită durere, reamintesc împlinirea a șase ani de la decesul soțului meu, inginer IZRAEL TABACINIC, om de o rară noblete și bunătate sufletească. Fie-i memoria binecuvântată! Soția.

Se împlinesc trei ani de adâncă mâhnire de la dispariția tatălui meu și a bunului tatălui, BERGEL ALEXANDRU. Amintirea lui este vie în sufletele noastre. Aurora, Dany.

S-a stins din viață fulgerător iubitul nostru prof. dr. ing. MIHAIL ADRIAN (PICIU). Îi plâng îndurerată soția, fiul, nora și nepoții, verii, colegii și prietenii.

MERIDIANE • העולם ומלואו • MERIDIANE

Șapte goblenuri și povestea de PURIM

● Goblen reprezentând încoronarea Esterei

Una dintre gloriile „Meghilei” este și aceea că a îmbogățit și îmbogățește fantezia artiștilor, constituind o sursă de inspirație pentru mulți trudituri ai verbului și ai penelului. Dacă l-am aminti numai pe marele Rembrandt, al cărui tablou „Esther și Ahasveroș” se află la Ermitajul din St. Petersburg, sau pe Racine, cu celebra piesă „Esther”, care încă se mai prezintă ocazional

de către „Comédia Franceză”, poate că ar fi suficient.

Lată însă că un alt domeniu al artei, industria goblenurilor, înscrisă povestea Esterei și a poporului evreu pe tapiserii având la bază un număr de schițe realizate de Jean François de Troy (1697-1752), încă din 1738, perioadă când se afla la conducerea Academiei Franceze. Creator al unui însemnat număr de compoziții,

portrete, acuarele, decorații pentru palate, impresionat de povestea vieții pline de peripeții a reginei Ester, devenită soția regelui Ahasveroș, pictorul francez a realizat șapte schițe, cu acest subiect de Purim, care au stat la baza tapiseriilor găzduite în castelul Windsor. Lucrate la Febrica Regală Franceză, la Gobelins, în anul 1780, cele șapte tapiserii după picturile lui Jean François de Troy reprezintă etape ale acestui episod istoric: „Leșinul Esterei”, „Încoronarea Esterei”, „Banchetul”, „Triumful lui Mordehai față de Haman”, „Toaleta Esterei”, „Disprețul lui Mordehai față de Haman” și „Condamnarea lui Haman”.

O copie a „Banchetului” se află în Iran împreună cu alte două dintre tapiserii prin bunăvoința reginei Marii Britanii.

„Leșinul Esterei” a fost prezentată în Franța la Salonul din 1737. Această pictură se află în prezent la „Musée de Beaux-Arts”, împreună cu „Încoronarea Esterei”, „Banchetul” și „Triumful lui Mordehai față de Haman”. „Toaleta Esterei” se află la Louvre.

EVREII DIN INDIA

Plecarea evreilor din India spre Israel a avut loc între anii 1950 și 1960. Specificitatea acestei plecări ține de absența antisemitismului în India și de relativa lor bunăstare financiară. Astăzi trăiesc în Israel circa 60 000 de cetățeni de origine indiană. Ei se împart în trei grupuri: „Bnei Israel”, cel mai numeros, care s-a instalat în zonele urbane și lucrează în industriile militare, căile ferate și giuvaergerie; „Cochin”, compus din foști comercianți, care s-au integrat în plantațiile agricole; „Babilonian”, cel mai scăzut ca număr (4 000 în Israel), constituit la venirea în India, în secolul al XIX-lea, din evreii care au fugit de pogromurile din Irak.

În prezent, au rămas în India numai 6 500 de evrei, care sunt atașați de țara natală și bine implantați în sferile economice, dar

legați sentimental de Statul Evreu.

În afară de aceștia, în India mai există un tribu, „Menashe”, cuprinzând circa 5 000 de persoane, provenind din tribul Tchiang, care a fost convertit la creștinism de misionari din secolul al XIX-lea. Ei s-au răspândit în China, Manipur, India și Birmania și numără 750 000 de oameni.

Între anii 1989 și 1994, s-au instalat în Israel câteva zeci de familii din acest trib, care s-au reconvertit la iudaism. Integrarea lor a fost perfectă.

Întrebarea care se pune este: cum ar reacționa Statul Israel în cazul unei Alia a tribului Tchiang care ar putea număra până la 200 000 de persoane?

E o întrebare fără răspuns, deocamdată.

RICHARD MILHEM

O DEPUTATĂ EVREICĂ ÎNFRUNTĂ XENOFOBIA ÎN PARLAMENTUL RUSIEI

Huliganii lui Vladimir Jirinovski i-au spus deputatei evreice Alla Gerber, „Ține-ți gura sau vei primi o chelălăneală”.

Alla Gerber este unica femeie evreică din Duma (Camera Inferioară a Parlamentului) Rusiei și prima care ia atitudine în probleme ca antisemitismul și apariția unor grupări neofasciste, șovine. Căci, orice s-ar spune, ea este demult o politiciană democrată și o antifascistă declarată. Din decembrie 1993, când a fost aleasă în Dumă, atitudinea ei a suscitât mereu atenție. Duma actuală are, potrivit statisticii oficiale, dintre cei 450 de membri, șase deputați evrei. Nici unul însă n-a dobândit ca Alla Gerber o asemenea faimă pentru atitudine potrivnică fascismului și antisemitismului. Prima ei confruntare cu Jirinovski a avut-o în cadrul unei primiri la Kremlin, în 1993, când dna Gerber a rostit critici la adresa xenofobilor.

O atitudine similară a luat ea în timpul unei încercări între Jirinovski și un om politic democrat.

Actualmente, Alla Gerber îl sprijină pe fostul premier Egor Gaidar, dat în judecată de Jirinovski pentru „calomnie”. Gaidar îl comparase pe acesta, în timpul campaniei electorale, cu Hitler. Procesul se va târăgăna luni de zile și, ca majoritatea proceselor politice, va deveni, foarte probabil, o farsă.

„Eu consider o cinste pentru mine de a fi o adversară politică a lui Jirinovski”, subliniază deputata, „căci acesta este un fascist”. Dar ea avertizează totuși: „El are o șansă reală la alegerile prezidențiale din 1996, chiar dacă acum rezultatele sondajului de opinie în legătură cu persoana lui relevă o scădere”.

Acum patru ani, Alla Gerber a determinat procuratura să-l dea în judecată pe Konstantin Smirnov-Ostașvili, conducătorul de atunci al mișcării de extremă-dreaptă „Pamiat”, pentru că acesta a împărțit cu forța o întrunire a unei grupări antifasciste create de ea. Smirnov-Ostașvili a fost condamnat, pentru rolul pe care l-a jucat în organizarea acestui atac, la o pedeapsă cu închisoarea - unde s-a și spânzurat.

În pofida acestui precedent - era pentru prima dată când justiția se pronunța împotriva extremei drepte rusești -, luptători ca Alla Gerber au

reputat de atunci puține victorii în combaterea urii rasiale și antisemite manifestate în presă. Principalul motiv este că în textele de lege există deficiențe de formulare, iar mecanismele de aplicare a lor funcționează slab. Dar dna Gerber învinuiește și unele personalități politice rusești, pentru că acestea nu iau atitudine împotriva formelor inacceptabile ale discursului public.

Tatăl Aliei, Efraim Gerber, un inginer născut la Odessa, a fost membru al Comitetului antifascist sovietic, o organizație evrească înființată de Stalin și, apoi, în 1949, epurată tot de el. A petrecut zece ani într-un lagăr de muncă. Alla, care s-a născut la Moscova, puțin înainte de război, a absolvit Facultatea de Științe Juridice de pe lângă Universitatea de Stat din Capitală, iar în „atmosfera relativ destinsă” de la începutul anilor '60 a colaborat la revista „Iunost” („Tineret”) și la alte publicații.

Invadarea sovietică a Cehoslovaciei, în 1968, a cristalizat decepția ei față de comunism. Ea s-a apropiat de cercurile acelor care gândeau altfel, în consecință fiind exclusă, în 1971, din Uniunea ziariștilor sovietici. Unicul ei copil, Alexandr (33 de ani), este regizor de film și se simte atras de teme din viața evreiască. Nu demult, a terminat un film inspirat de scrierea „Apus de soare” a lui Isaak Babel, iar acum lucrează la un film despre Marc Chagall.

În ciuda adversităților pe care este obligată să le contracareze, evreica Alla Gerber nu are nici o dorință de a părăsi Rusia.

Cu prilejul unei convorbiri purtate vara trecută cu președintele Statului Israel, Ezer Weizman, ea a subliniat: „Locul meu este la Moscova și este de datoria mea de a lupta acolo împotriva antisemitismului”.

Weizman a răspuns: „Dacă dvs. vă temeți de antisemitism, atunci veniți și trăiți în Israel”, și a adăugat în rusește: „Acolo este locul dvs.”.

În privința rolului ei ca femeie în viața politică rusească, rol deloc ușor într-o societate dominată de bărbați, Alla Gerber remarcă: „Pe mine nu mă deranjează, poate eu îi deranjez pe ei - aluzie la adversarii ei -, dar asta-i treaba lor”.

ALEXANDER LESSER

(După „Jerusalem Post” și „Gemeinde”)

● Trei fete sârbătoresc Simha Tora în Sinagoga din Bombay

STIRI

ידיעות

STIRI

■ RABINUL SHLOMO CARLEBACH NU SE MAI AFLĂ PRINTRE NOI

Rabinul Shlomo Carlebach a inaugurat, prin muzica sa evreiască izvorâtă din inimă, o Renaștere a muzicii hasidice. Interpretarea sa personală și textele rostite sau cântate printre melodii, precum și istorioarele hasidice au devenit, în decursul carierei sale artistice, o parte tot mai importantă a mesajului său. El a mai încercat, prin dragostea pentru toți cei cu care se întâlnea

să-i convingă despre binele și despre scânteia de pioșenie din sufletul fiecărui om. Prin această manieră și prin deosebitele sale activități desfășurate în S.U.A. și în Israel, s-a străduit să redea unei generații aflate în căutarea unui suport moral respectul de sine și sensul vieții, care e dragostea de viață.

Rabinul Shlomo Carlebach era fiul ultimului rabin din Baden, care oficia la Viena. De aceea, el simțea un deosebit atașament pentru Viena și pentru comunitatea evreiască din acest oraș și venea adesea aici ca oaspete. Era cunoscut și de populația neevreiască a Austriei ca „rabinul cântăreț” și a încercat să facă cunoscute valorile perene ale iudaismului. A vizitat și România în timpul vieții regretatului Șef Rabin dr. Moses Rosen, când a concertat, cu enorm succes. Amintirea lui va rămâne trează în sufletele noastre prin ale sale „Nigunim” (melodii) hasidice.

■ ITALIA RESPINGE ANTISEMITISMUL

Abraham Foxman, directorul executiv al „Anti Defamation League” de pe lângă B'nai B'rith, s-a aflat la Roma cu prilejul unui șir de ceremonii de împăcare între evrei și Biserica Catolică.

El a fost primit de Papă în aceeași zi în care primul ambasador al Israelului pe lângă Sfântul Scaun, Shmuel Hadas, își prezentase scrisorile de acreditare. Foxman a caracterizat stabilirea relațiilor dintre Vatican și Israel drept „prima zi dintr-o eră nouă”, în care catolicilor și evreilor le va veni mai ușor să depășească diferențele dintre ei. Dintre acestea, ar face parte, după părerea lui Foxman, atribuirea unui caracter creștin monumentelor comemorative ale Holocaustului, problematica botezării în timpul celui de-al doilea război mondial a mii de

copii și tineri evrei.

În cadrul unei conferințe de presă care a avut loc după întâlnirea cu Papa, Foxman a solicitat Vaticanului să deschidă arhiva celui de-al doilea război mondial, care conține numele a circa 10.000 de copii și nou-născuți evrei din Polonia și Germania care au fost botezați pentru a fi salvați de camerele de gazare.

Foxman însuși este unul dintre acești copii, a cărui guvernanta catolică l-a convins pe un preot polonez să-l boteze și să falsifice

■ COPII EVREI DIN CERNOBĂL

Mișcarea hasidică „Habad” se ocupă și de copiii evrei a căror sănătate este afectată de explozia de la centrala atomică Cernobăl, care a avut loc în vara anului 1984. 88 de astfel de copii au fost aduși în Israel și supuși unui examen medical. Ei învață acum intensiv limba ebraică într-un ulpan din Kfar Habad. Mișcarea „Habad” a adus, din 1990 încoace, din Ucraina și Belarus, 1.038 de copii evrei în Israel. Îngrijirea medicală a acestor copii se face sub supravegherea Spitalului Hadassa din Ierusalim.

■ AȘTEPTĂM O ENCICLICĂ PAPALĂ CONTRA ANTISEMITISMULUI

O delegație a Comitetului Evreiesc American, condusă de președintele organizației, Robert Rifkind, a fost primită în audiență de Papa Ioan Paul al II-lea, prilej cu care l-a solicitat să scrie o enciclică care să afirme opoziția bisericii catolice față de antisemitism. După cum a declarat R. Rifkind, propunerea a fost primită favorabil de Papă, care a spus că cererea va fi „studiată foarte atent”.

Delegația a cerut, de asemenea, Papei să permită accesul cercetătorilor evrei la documentele asupra Holocaustului aflate în Arhiva Vaticanului.

Audiența a avut loc pentru a marca a 30-a aniversare a lansării unui document prin care Biserica Catolică a repudiat afirmația conform căreia evreii trebuie blamați pentru omorârea lui Isus.

■ EDITORIALE

În Editura Odile Jacob, a apărut, sub titlul „A fi evreu”, o colecție de articole scrise în diferite momente ale vieții de către cunoscutul romancier, eseist și

psiholog Manes Sperber (1905-1984). Volumul este prefăcut de Elie Wiesel și încearcă să ne propună câteva răspunsuri la problema: a fi evreu, deși, această chestiune nu admite decât un răspuns personal”. Manes Sperber a fost un intelectual angajat, dornic de pace și dreptate, fiind din copilărie până în ultimele zile ale vieții sale hrănit de textele biblice. Într-unul dintre articolele adunate în acest volum se vorbește despre înfrângerea nazismului, despre Ierusalim, despre destinul literaturii și al scriitorilor idiș. Manes Sperber a pătruns în adâncul problemei evreiești și a căutat, pentru evrei și cu evreii, drumul unei identități, propunând fiecăruia dintre noi interesul pentru rădăcini, pentru originea noastră ca popor.

• Joseph Roth

opera lui Roth. Conținutul deosebit de bogat al lucrării include și numeroase fotografii și documente inedite, despre viața și activitatea multilaterală a marelui prozator și jurnalist evreu.

• Aharon Appelfeld

• De Vittorio Segre

■ DISTINCȚII

Printre câștigătorii Premiului literar Wingate se numără Aharon Appelfeld, din Israel, pentru lucrarea literară de ficțiune „Anul minunat” și De Vittorio Segre, din Italia, pentru „Memoriile unui evreu norocos”. Premiul este decernat pentru acele lucrări care stimulează interesul față de temele cu caracter evreiesc în rândurile unui public numeros. Juriul care a decernat premiul a fost prezidat de romancierul Frederic Raphael.

■ LITERATURĂ PENTRU COPII

După ce, la München și la Berlin, dr. Rachel Salamander a putut, grație editurii ei, care difuza cu precădere lucrări cu teme și problematică evreiască, să pună în circulație opere meritorii, preocuparea ei actuală este nu numai de a promova tradiționalele bunuri spirituale evreiești, ci și de a atrage atenția asupra curentelor moderne apărute în cadrul evreimii. A prezentat la Viena doi tineri literați evrei, unul deja renumit (în toată lumea), celălalt - aflat pe cel mai bun drum în această direcție: David Grossman și Leon de Winter. Împreună cu Muzeul Evreiesc și cu Ambasada Israelului la Viena, a fost prezentată, în prezența autorului David Grossman, recenta lui operă „Kindheitserfinder”. Ambasadorul Israelului în Austria, dr. Yosef Govrin, a vorbit despre literatura variată apărută în Israel; Israelul ocupând un loc de frunte pe lista mondială a editării de carte, atât în ceea ce privește lucrările originale, cât și traduceri. La o populație de cinci milioane de locuitori, apar zilnic 20 până la 25 de cărți.

La sfârșitul lecturii bilingve a alocuțiunii ambasadorului (în ebraică și germană), a luat cuvântul autorul, care a răspuns cu precizie și inteligență întrebărilor ce i-au fost puse.

■ PLACĂ COMEMORATIVĂ LA MÖDLING

La inițiativa clericilor catolici și evanghelici, a fost fixată la Mödling o placă comemorativă în amintirea sinagogii distruse acum 56 de ani în timpul „Noptii de Cristal”. Primarul Harold Lowatschek a cerut iertare pentru grozăviile pe care au trebuit să le îndure evreii în timpul perioadei naziste.

Înainte de război, au trăit în Mödling 1.200 de evrei... Azi nu mai sunt decât doi.

În continuare dr. Anton Winter a subliniat că această placă își va îndeplini menirea dacă oamenii nu vor trece nepăsători prin fața ei, ci se vor opri și-și vor aminti de cei uciși și de cultura lor apusă.

Această ceremonie s-a încheiat cu o rugăciune rostită de cantorul-șef Barzilai.

■ FESTIVALUL FILMULUI DE LA BERLIN

Organizatorii ediției din acest an a Festivalului filmului de la Berlin au decis ca, ținând cont de faptul că este anul celei de-a 50-a comemorări a eliberării lagărilor de la Auschwitz, președintele juriului să fie un cetățean israelian. Astfel, a fost numită Lia van Leer. Născută în Basarabia, doamna van Leer a creat arhiva de film din Ierusalim iar în 1984 a inițiat Festivalul filmului de la Ierusalim, pe care îl conduce și în prezent.

■ ANTOLOGIE

În Israel a apărut o antologie de texte critice în legătură cu noțiunea de „literatură evreiască”. Se pune întrebarea dacă toate opera scrisă de un evreu fac parte din această literatură. Se poate desemna ca „literatură evreiască” acea literatură caracterizată prin „sensul de permanentă întrebare” sau prin profunzime sau prin umor?

Răspunsurile simple, declară criticul Stuart Schiffman, sunt cele mai bune: „o carte evreiască este scrisă de cineva care este foarte conștient că este evreu”.

■ DECES

A încetat din viață, la New York, dna Fruchter, fost membră de frunte al Comunității Evreilor din Târgoviște, descendentă a cunoscutelor familii transilvănene Kind, Jakabovics și a familiei rabinice Kiszelnik. Femeie exemplară, dna Fruchter a fost iubită și respectată de toți cei cu care a cunoscut-o: model de frumusețe spirituală și fizică, de desăvârșită moralitate, inteligentă ascuțită, extraordinară devotament față de familie și societate, de o modestie demnă de laudă, bunătată deosebită, neîntrecută gospodină. Pierderea ei este dureros resimțită de toți cei care au cunoscut-o.

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

REAL-SEMITISM A Policy of Dignity

An Interview with Dr. Nicolae Cajal

Over these last 8 months since you were elected president of the Federation of Jewish Communities in Romania, what of the tasks you set yourself have you attained, what more do you expect to do?

As you well know, after the loss of our spiritual leader, Dr. Moses Rosen, of blessed memory, we vowed to preserve his achievements in the service of both Romanian and global Judaism, and to develop his legacy in keeping with the times. As one of our topmost priorities, we planned to expand our medical and social assistance, as well as our cultural activities. To these goals, myself and my collaborators, particularly those on the Federation board, have given a constant and, I dare say, beneficial attention. Then we set it as a prime objective to underscore the "Jewish factor" wherever it is found, and we have done so by emphasizing almost to the point of obsession the contribution made by Jews to science, culture, humanism and social life. In short, we called it "real-Semitism" and we defined it as a major way of fighting anti-Semitism in any form and anywhere it may occur. I am convinced that real-Semitism suits perfectly the Federation's policy of asserting and defending the dignity of our minority both in itself and in the broader framework of the Romanian state whose loyal citizens we are. That we were right about the value of real-Semitism has been proved by the growing number of Jewish intellectuals who have returned to our side and who are taking part in our actions, alongside many intellectuals of the Romanian majority and other nationalities. At the general meeting and the next congress of the Federation we will provide many concrete examples of this trend. Right now, I'd like to mention only that our review, "Journal of the Romanian Jews", was the first which expressed these changes. Our publishing house, "Hasefer", has been busy printing a good deal of interesting volumes, including several monographs, such as A. Rosen's "Jewish Participation in the Industrial Development of Bucharest from the Mid-19th Century to 1938" and a "Monograph of Bačău" by I. Kara; a book of "Child Tales", translated from Yiddish by A. Celaru, as well as a second edition of "Sources and Testimonies on Romanian Jews".

And we are glad to say that many more attractive books are nearing publication. Meanwhile, our magazine that has been for nearly four decades a credit to the Federation, has set on to a welcome new course. As of its issue No.801 its name will change to "Jewish Reality", which we believe will better serve its purpose of giving a secular account of the life and history of Jewish communities, particularly in Romania, of their contribution to the progress of their countries in science, arts, economy, etc., and will increase its audience among both Jews and non-Jews. At the same time, we have continued to turn to good account the considerable support we are provided by the Joint, we have maintained and strengthened our ties with international Jewish organizations, and with organizations such as SOHNUT and the Romanian-Israeli Friendship Association in Romania.

When do you think that a new Chief Rabbi will be elected?

The election of a Chief Rabbi is no easy task, but we do hope we will complete it successfully as soon as we are past the year of mourning for our late Chief Rabbi

Dr. Moses Rosen.

We certainly salute both the achievements and the projects you have mentioned. At the same time, we think they must involve a sizeable amount of work both by the central body of the Federation and the communities around the country.

And you are right to do so. For my part, I must say I have an excellent opinion of most of my colleagues holding the key jobs in the Federation's structure and in the local communities as well. I have worked with the Federation since 1977, and though I mostly focused on the medical assistance, I had, as member of the board, a fairly good chance to appreciate the value of the efforts made by most compartments. Since more than 60 percent of the Jewish minority in Romania are people in their old age, it is only natural that our staff should mirror this age distribution. So, most of them are pensioners but their rich experience, their dedication to the community and their commitment to their tasks have helped us turn out good results. We wish and hope to do even better in the future.

This progress will perhaps iron out some differences that still arise in some compartments.

I hope so, too. Such glitches are indeed quite few, but it does happen that venomous unsigned reports be spread about, to stir up enmity. People are sometimes prompted to such conduct by a lack of civic courage that is needed to speak out, or by their pride, or by a vengeful spirit, or simply by a "virus of intrigue". Of course, we never pay attention to such notes. But they occur sometimes, and we believe we can get rid of them.

What about the drafting of a Federation statute?

A commission that I'm chairing has been set up. It consists of Att. Iulian Sorin, Deputy Secretary General of the Federation, Economist David Bănescu who runs our Department of Assistance, Radu F. Alexandru, a member of the Federation Board, Att. Martin Schotek, Att. Max Fonea, Dr. Harry Kuller, Archdeacon David Ludovic. The commission has been working since October 1994 and we can say a final version of the draft has been completed. In the next days, it will be submitted to the Federation Board, then distributed to the local communities around the country, so that they make their observations and suggestions. Eventually, the commission will screen these observations and agree on a final viewpoint they will present to the general meeting of the Federation. The meeting will discuss the organizing steps that must be taken to hold local elections in the communities. Then the congress of the Federation will be convened that will adopt the new statute and elect the new leading body of the Federation.

How long do you think this rather complex process may take?

I'd say some three or four months will be required.

How will we learn about the measures that are being taken?

I promise to inform the magazine on a regular basis on what is going on at the Federation and the communities, in our rest homes, at our history center, at "Hasefer", at the interdisciplinary commission for the research of Judaism, etc. I think that all our brethren and sisters need to have a clear picture of what is being done, and I assume it is my duty to make sure that they do.

ONLY ONCE A YEAR, ON PURIM...

Only once a year, on Purim, the Choral Temple receives its parishioners, old and young, children and grown up Jewish men and women, with the altar changed into a stage, with carnival masks of Ahashverosh, Esther and, of course, the unforgettable Haman... After the reading of Meghilah, the Purim-shpil at the Choral Temple begins. The percussions instruments are set, pop music, drums and trumpets, projectors flashing rockets of light... The youngsters dresses in light-opera costumes "are invading" the temple, the altar, because "today is Purim tomorrow is not" says an old Yiddish song and we must absolutely be rejoicing on Purim, that this has been the tradition for thousand of years, ever since Haman failed his project of "final solution".

That, in these moments, humour, art, irony, music have the decisive word, because at least "once a year", our foreheads must smooth down and our eyes and faces brighten up. It's necessary to laugh, to laugh together. We have a huge practical experience in this therapy; it's our therapy for all the tragic attempts of the Jewish history.

So we listen to "Esther's story" performed by the little actors from Talmud Torah courses, songs, jokes and poetry which touch us with whispers from everybody's youth. Our community's stars,

Seidy Glück, Leonie Waldman-Eliad, Miriam Guttman, Rudy Rosenfeld, the honour guest, the well-known actor Silviu Stănculescu, the Talmud Torah and Shira Vezimrah choirs, (conductor - Izu Gott), the Menorah group (at piano - Gerry Podgoreanu), the rhythmic orchestra have worked at the successful spectacle.

The renowned librettists Aurel Felea, Aurel Storin, Fred Firea, Harry Negrin, Octavian Sava, the gifted composers Henry Mălineanu, Aurel Giroveanu, Dan Mizrahy, L. Dorri, Ion Vasilescu, Laurențiu Profeta, Edmond Deda wrote the texts and the lyrics performed by actors. The cheerful sketches, the touching songs, sung in Romanian, Yiddish and Hebrew, the relaxing and funny monologues, the whole show, directed by Harry Eliad, were rewarded with prolonged applause of the enthusiastic public. Special applause also for the delicious humăntaşn offered by the careful culinary masters Messrs. Godeanu and Asael.

The Purim show was performed on March 16 and 18 at the Popa Soare hall festivities. The event was attended by acad. Nicolae Cajal, the President of F.J.C.R., who thanked the participants, leaders of our Federation and of J.C.B., members of diplomatic corps in Bucharest, personalities of the Romanian political and cultural life, a numerous assistance.

Commemoration of the Tragic STRUMA Shipwreck

A memorial ceremony of triple relevance to our community was held at the Bucharest Choral Temple March 9, the 7th of Adar, 5755.

Whereas Jewish tradition worldwide has consecrated two great significances of this date - the birth and death of Moshe Rabbinu, and the remembrance of past community leaders, a tribute to all Jews who since Moshe have devoted their lives to the community - Romanian Jews attach a third significance to this same date as they memorialize the Jewish martyrs who perished in the "Struma" shipwreck 53 years ago. Aboard the ship that 7th of Adar, 5702 (Feb. 24, 1942), were 770 Jews headed for Eretz Israel, the Promised Land, in a last ditch attempt to flee the persecution unleashed against them by the Fascist regime of Marshal Antonescu. The "Struma" was a rickety vessel, not by a long shot fit to sail the sea, but the courage of despair had outstripped in them all human fear. So there they stood along the flimsy deck facing the waves like once their forefathers had faced them under the guidance of Moshe. And the Black Sea, indeed, was kind to them, like the Nile was to Moshe, kinder at any rate than some of their fellow humans, blinded by hate and violence, that they had left behind. The boat had sailed out of Constantza, reached close to the Bosphorus, then halted not knowing where to go. Ignoring the refugees' appeals, the British government denied them visas to the Holy Land then under British mandate. Echoing London, the Turkish authorities refused to let them land in Istanbul. Then they considered sailing back, but there was no return since in Romania Marshal Antonescu had warned that all the Jews aboard would presently be deported to Transnistria camps. Amid this desolation, the "Struma" was torpedoed on the 7th of Adar and all the passengers but one (he too died recently) were drowned, joining in holy martyrdom the 6 million brethren and sisters slain in the Holocaust.

Attending the Bucharest ceremony were leading members of the Federation of Jewish Communities in Romania and of

the Bucharest Community, headed by Federation President Dr. Nicolae Cajal. Present to the commemoration and sharing our grief were His Excellency Mr. Avshalom Megiddon, the Israeli Ambassador to Romania, Mrs. Mara Coen, Joint representative in Bucharest, and Mrs. Tova Bin Nun, General Manager of the Sohnut subsidiary.

First cantor Willy Harnik chanted the service in memory of the victims killed *al kiddush hashem*. The Choral Temple Choir, conducted by Roger Avramescu, joined in with holy songs. Then the Shohet Eliezer Glantz summarized the meanings of the day reflecting the endless tragedy and unabated hope that both thread Jewish history from Moshe's time to ours. For Moshe Rabbinu was born under a deadly threat, and his frail life, abandoned to the Nile, seemed lost until the daughter of Pharaoh in a maternal gesture reversed that doom, and restored confidence in the essential principle that every human being has a right to live.

The same oppression under different names pursued the Jews from Moshe's day down to the not too distant shipwreck of the "Struma". It is our duty to remember in order to prevent that horrors such as these should ever be repeated, the Shohet concluded and thanked the Lord that there is now the State of Israel where every Jew can find a refuge.

The ceremony ended as Federation elders and Bucharest congregants went to the Jewish cemetery where the "Struma" memorial lies, to pay their tribute to the victims. There the first cantor Harnik chanted a prayer for their blessed souls - may they rest in peace!

ראיון עם נשיא הפדרציה, חבר האקדמיה פרופ. דר. ניקולאי קז'ל

ש. ביוני 1994 נבחרת בתור נשיא הפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה. מה הצלחת להגשים עד עתה ממה שהצעת אז ומה אתה רוצה להגשים להבא?

נ.ק. כפי שידוע לך, אחרי פטירת מנהיגנו הרוחני, הרב ד"ר דוד משה רוזן ז"ל, לקחנו עלנו לשמור על ירושתו, הגשמותיו בשרות היהדות הרומנית והעולמית ויחד עם זה לפתח ולהתאים אותן לתקופתנו. חפצנו לפתח בראש וראשונה את הפעילות הרפואית - סוציאלית וכמו כן את התרבותיות ותנו להן, יחד עם עמיתינו, ובעיקר אלה מהנהגת הועד שלנו, תשומת לב רבה. הכנסנו בתור התעסקות ראשונית הבלטת "המקורית היהודית" ובהדגשה יתר את תרומות היהודים במדע, תרבות, הומניות והחיים הסוציאליים. קראנו לזה **ריאליזם** כאפשרות. להאבק נגד כל התופעות האנטישמיות בכל מקום ובכל עת. אני משוכנע שבמסגרת מדיניות שלנו, המדיניות היחידה לשמור גם בעתיד על כבודנו, על כבוד מעוטנו, שמשובל באופן מכובד בחיי המדינה והעם הרומני, שאנחנו בניס נאמנים להם, תצליח ריאליזם שלנו. הוכחה לזה הם המשכילים שחזרו אלינו במספר רב, שהם נוכחים ומשתתפים בפעולותינו, והמשכילים הרבים מאוכלוסיית הרוב וה מעוטנים שחיים פה. נביא הוכחות ממשיות רבות באסיפה הכללית של הפדרציה שלנו. גם ה"כתב - עת" עשה מפנה חשוב שנתקבל בשמחה. ההוצאה שלנו לאור "הספר" הכינה סדרת ספרים מעניינים, שמהם הופיעו או יופיעו בקרוב סדרת מונוגרפיות (א. רוזן - "תרומת היהודים להתפתחות התעשייה של בוקרשט בחצי השני של המאה ה-19 עד לשנת 1938", "סיפורים לילדים" שתורגמו מידיש לרומנית ע"י הסופר א. צ'לור, "המונוגרפיה של העיר באקווי" מאת הסופר יצחק קארה; נדפס במהדורה חדשה הספר "מקורות ועדויות בנוגע ליהודי רומניה", ומכילים עוד ספרים שנמצאים במצבים שונים.

ה "כתב-עת" שלנו שדווח במשך קרוב ל 40 שנה על פעולות הפדרציה יקראן מחל ממס. 801 עם השם "מצאות יהודית", תואר שיתאים יותר למתרתו וזהו להציג מת שיותר מציאות, ריאל, בהיסטוריה ובחיי הקהילה היהודית, תרומת היהודים - ובעיקר של יהודי רומניה, לפיתוח הכלכלי, המדעי, האומנותי וכי' של הארץ בה חיו או חיים, וכך יחדור יותר טוב באוכלוסייה היהודית והלא יהודית. המשכנו להשתמש כדבעי בעזרתה של הגיונט, שמרנו על היחסים עם ההסתדרויות היהודיות הבינלאומיות וכמו כן עם אלה מפה (ההסתדרות התרבותית למען ידירות רומניה - ישראל, הסוכנות וכי').

ש. **מתי אתה חושב שייבחר הרב הראשי החדש?**

נ.ק. זו היא בעיה קשה ולא פותרת עוד בחירת רב ראשי חדש ואנו מקווים לפתור אותה מיד אחרי איכרת שנה לפטירת הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן ז"ל.

ש. **אני משער לעצמי שכל אלה שעובדים במסגרת הפדרציה ישתתפו בהגשמת התוכניות המעניינות וגם אלה שעובדים בקהילות אחרות שבמדינה.**

נ.ק. ודאי ואני יכול להדגיש שיש לי הערה טובה מאוד על רוב חברינו שעובדים הן בפדרציה והן בקהילות. אני עצמי עובד במסגרת הפדרציה משנת 1977 בעיקר במחלקת העזרה הרפואית, אבל בתור חבר בועד ההנהגה של המוסד הזה, היתה לי האפשרות להכיר את ערך העבודה שנעשית ברוב המחלקות. עלי לצייץ שהיותו רוב האוכלוסייה היהודית ברומניה היא למעלה מ- 60% בגיל מבוגר מאוד. אותו המצב הוא גם - לצערנו הרב - גם בין העובדים. פה הרוב הגדול הוא בגמלאות, אבל הם בעלי ניסיון, אוהבים את הקהילה ויש להם רגש האחיות כלפי תפקידיהם. כל הגורמים האלה נותנים תוצאות טובות שאנחנו רוצים שעוד יושכלו.

ש. **יתכן שהדבר הזה יסלק מחלוקות שאולי ישנן עוד באי אלה מחלקות הפדרציה...**

נ.ק. בדרך כלל זה נכון, וגם אינני יכול להגיד שאין אצלנו מצבים שליליים כאלה. אמנם מעטים, אבל קורה שאי אלה דברים מופצים בלי שם כדי להרעיל את האווירה, אבל חוסר האומץ לדבר בפרהסיה על אי אלה חסרונות אפשריים, השמצות, רוח הנקמות של אי אלה או פשוט מאוד הווירוס התכנית דוחף אנשים לגיטות כאלה. מובן שאינני שם לב ל- "ידיעות כאלה", מה שגם נורמלי כך. אבל יש תופעה כזאת ואנחנו מקוים שנוכל לשרש אותה.

ש. **מה אתה יכול להגיד ביחס לעיבוד תקנון הועד?**

נ.ק. הורכבה ועדה שאני יושב בה ראש וחברים בה: העו"ד יוליאן סורין "סגמוכיל", הכלכלן דוד בנסקו - יו"ר מחלקת תמיכה סוציאלית, ראד פ. אלכסנדרו - חבר ועד ההנהגה שלנו, עו"ד מארטין שוטק, עו"ד מאקס פוניא, ד"ר הארי קולער, האדריכל דוד לרובינק. הועדה הזאת התחילה לפעול בראשית אוקטובר 1994 ויכולים להגיד שהגיעה לסוף דרך עריכת התקנון החדש. התקנון יבחן ע"י מועצת ההנהגה יחד עם ועדת העריכה, אחר כך יופץ בקהילות כדי להכיר את דעתם עליו. ועד העריכה תייל תאמין את הדעות שיבואו מהקהילות ויצג את דעתו בפני האסיפה הכללית של הפדרציה. אחרי זה נארץ נוקים את הבחירות בקהילות וגם בפדרציה שלנו.

ש. **כמה זמן יקח, בערך, התהליך המורכב הזה?**

נ.ק. לדעתי, 3 - 4 חדשים.

ש. **איך ידעו עליהם?**

נ.ק. אני מבטיח להביא הידיעה בכתב - עת למען אחינו ואחיותינו בנוגע לפעולות הפדרציה בקהילות, בבתי האבות, במרכז להיסטוריה, בהוצאה לאור "הספר", בועדת החקירות הבין-דיסציפלינריות על היהדות וכי' וכי'. את זה אני חושב לחובה.

בת-עת

של היהדות מרומניה

דר ב' תשנ"ה * מס' 800 * דו-שבועון

חגיגות פורים בקהילת יהודי בוקרשט

ה' 13 אדר ב' תשנ"ה, בערב, אורגנה בבית הכנסת הכורלי אסיפת עם, בה נקראת המגילה, מגילת אסתר, ע"י השוי"ב אליעזר גלאנץ. עם השתתפו גם בהצגת "פורים שפילי" ע"י המחללות שלנו של תלמוד תורה, ה"זמרה" והלהקה "מנורה" וגם שחקנים מהתיאטרון הממלכתי באידיש. הצגות גם ביום חמישי בערב (שושן פורים) ובמוצאי שבת. הצגות ועל התכניות מערי השדה נביא אי"ה דו"ח שלם בעתון הבא שיופיע ביום שני ה- 3 באפריל (ג' ניסן תשנ"ה ש.ז.). בשמו החדש "המצאות ידית" שממשיכה את ה"כתב - עת" שלנו, שהופיע החל משנת 1956.

טקס בר - מצוה בקהילת יהודי בוקרשט

ראשון ג' אדר ב' ש.ז. התקיים בקילתנו טקס הבר - מצוה של הצעיר אבא בן טסקי, נכדו של המנוח אייזיק זיקובסקי, מי שהיה במשך זמן רב החזן הראשי של הכנסת הכורלי מבוקרשט, ושנפטר זה לא מזמן. בית הרבה צעירים ומבוגרים, הבר - מצוה עבר לפני התיבה, התפלל יפה ונשא מרשימה. לראות שעוד ישנם צעירים רבים ואנשים מבוגרים המעוניינים בחיי הקהילה עומדים לומדים וחיים יהודיים על פי המסורת. מצוה החדש, למשפחתו ולכל הקהילה שלוחה ברכתנו לחיים טובים ארוכים מערכת

אזכרת הטרגדיה של אניית "סטרומה"

החמישי ז' אדר תשנ"ה התקיימה בבית הכנסת הכורלי מבוקרשט אסיפת עם משמעות משולשת למען קהילתנו. מסורת בידיו לאזכר את יום הולדתו ופטירתו של משה רבינו, אבל גם של אלה ודישו בחייהם את כל כולם למען הקהילה. היות והטרגדיה של ספינת "סטרומה" התרחשה גם כן ב' אדר (שנת תשי"ב), הרי אנחנו מאזכרים גם את "סטרומה", אחינו ב"י שנטבעו בדרכם לארץ הקודש, ברצונם להציל את עם ממי רדיפות הרוזן אנטונסקו. אעפ"י שהאניה לא היתה לפי התקנים של הם ניסו להגיע אל ארץ המובטחת, אבל ממשלת בריטניה התעלמה מקריאות שנטע כליפה ולא נתנה לאניה אישור כניסה לארץ ישראל שהיתה אז תחת אט בריט. הממשלה הטורקית לא נתנה גם היא ליהודים שבאניה לרדת עם, על פי שהבריטים התנגדו. באותו זמן, אנטונסקו הצהיר שבאם יחזרו עיה, יוגלו לטראנסניסטריה. ביום ז' אדר תשי"ב, האניה טורפדה וכך מתו על שם עם עוד 769 יהודים חפים מפשע.

ההשתתפו ראשי הפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה ושל קהילת בוקרשט, ובראשם חבר האקדמיה ניקולאי קאזיאל - נשיא הפדרציה, גם כבוד ד"ר של מדינת ישראל, מר אבשלום מגידון, הגב' מארה כהן, נציגת הגיונית והגב' מנכ"ל הסוכנות ברומניה.

לפני הדוכן החזן ווילי ארנאק לזכר נשמות הנספים על קידוש השם. מקהלת הכנסת (מנצח רוז'ר אברמסקו) שרה שירי אבל. אליעזר גלאנץ דיבר בקצרה על הסמלים העיקריים של יום זה' באדר וזמנים אסונות שעברו עלינו במשך כל ההיסטוריה של העם היהודי, אבל גם לזכר שלא עזבו אותנו אף פעם מאז הצילה בת פרעה את משה ממימי הנהר.

לזכר הודיה להשם שכיום ישנה שוב מדינת ישראל, איפה שכל יהודי שרצונו יוכל למצוא את מקלטו. עם השתתפו בתהלוכה אל המצבה של קדושי "סטרומה", בבית הקברות יהודי גורצ'ולו, בה השתתפו מנהיגי הפדרציה, חברי הקהילה. החזן ווילי זיקובסקי התפלל למנוחות עדו של הנספים. יהא זכרם ברוך!